

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra obchodu a financí

Diplomová práce

Zhodnocení trhu s vínem v České republice

Bc. Ludmila Benešová

© 2015 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra obchodu a financí
Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Ludmila Benešová

Podnikání a administrativa

Název práce

Zhodnocení trhu s vínem v České republice

Název anglicky

Evaluation of the Wine Market in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem práce je zhodnocení situace na trhu s vínem v České republice. Dílčím cílem je popis historického přehledu vývoje vinařství, zhodnocení vlivu působení vinařských předpisů a institucí na vinaře. Dalším dílčím cílem je vypracování doporučení pro české a moravské vinaře.

Metodika

Diplomová práce bude vypracována na základě prostudování odborné literatury, zákonných norem a předpisů, článků a dalších zdrojů týkajících se vinařství jak v tištěné, tak v elektronické podobě. Na základě výše uvedeného budou vybrána adekvátní teoretická východiska řešení problematiky. Tyto teoretické poznatky budou použity při zpracování praktické části vlastní práce. Vlastní práce bude vycházet z charakteristiky konkrétního trhu a popisu současného stavu řešené problematiky na základě statistik Mze, SZIF a ČSÚ. Pro formulaci problémových oblastí a návrhů jejich řešení bude použita metoda komparace s teoretickými východisky, metoda analýzy a syntézy zjištěných faktů a dále empirické metody poznání, jako jsou pozorování a analýza dokumentů.

Doporučený rozsah práce

60 – 80 stran

Klíčová slova

Vinařství, víno, trh, instituce, právní předpisy, výzkum, spotřebitel, dodavatel, odběratel, bariéry.

Doporučené zdroje informací

JOHNSON, Hugh. Příběh vína. 1. vyd. Praha: Slovart, 2008. ISBN 978-80-7391-063-1.
Kraus, Vilém. Réva a víno v Čechách a na Moravě. Praha : Radix, 1999. ISBN 80-86031-23-3.
Schatzel, Otto. Jak úspěšně prodávat víno – marketing vína v praxi. Radix. ISBN 80-903534-1.
Situační a výhledové zprávy MZ vinná réva a víno
STEVENSON, Tom. Světová encyklopedie vín. 2. vyd. Praha: Knižní klub. 1999. 502 s. ISBN 80-242-0222-0.
SVATOŠ M. a kol.: Zahraniční obchod, Grada, 2009 Praha, ISBN 978-80-247-2708-0
SZIF: Státní zemědělský intervenční fond [online]. 2000-2014
ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. Mezinárodní obchod ve světové krizi v 21. století. 1. vyd. Praha: Grada Publishing. 2013. 364 s. ISBN 978-80-247-4694-4.

Předběžný termín obhajoby

2015/06 (červen)

Vedoucí práce

Ing. Olga Regnerová

Elektronicky schváleno dne 29. 9. 2014

Ing. Helena Čermáková, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 13. 3. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2015

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Zhodnocení trhu s vínem v České republice" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 26. 3. 2015 _____

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat Ing. Olze Regnerové, za její cenné připomínky a odborné rady, kterými přispěla k vypracování této diplomové práce.

Zhodnocení trhu s vínem v České republice

Souhrn

Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení trhu s vínem v České republice a návrh doporučení pro české a moravské vinaře. Dílčím cílem práce je popis historického přehledu vývoje vinařství a zhodnocení vlivu působení vinařských předpisů a institucí na vinaře.

V první části práce se autorka zabývá teoretickými východisky, které čerpala studiem odborné literatury. Cílem této části je pomocí odborných zdrojů vymezit mezinárodní obchod, zahraničně-obchodní politiku a specifika marketingu, týkající se vína. Významná část je věnována historii vývoje vinařství ve světě a v Čechách a na Moravě.

Praktická část se zabývá českou a evropskou právní úpravou vinařství, vinařskými institucemi a zhodnocením trhu s vínem v České republice. Hodnoceny jsou především nejdůležitější statistiky týkající se našeho vinařství, a to spotřeba a produkce vína a dále dovoz a vývoz vína. Na základě těchto hodnocení jsou zpracovány návrhy a doporučení pro vinaře. V závěru jsou shrnuty nejpodstatnější informace související se splněním cílů této práce.

Klíčová slova

víno, vinařství, historie, instituce, právní předpisy, trh, spotřebitel, zahraniční obchod, vývoz, dovoz

Evaluation of the Wine Market in the Czech Republic

Summary

The main objective of this thesis is to evaluate the wine market in the Czech Republic and draft recommendations for the Czech and Moravian wine makers. The operational objective is to describe historical survey of the development of wine making and evaluation of and evaluate the effect of the action of rules and institutions to winemakers.

In the first part, the author deals with theoretical ways, which she drew by studying literature. The aim of this section is to use professional resources to define international trade, foreign trade policy and marketing specifics regarding wine. Important part is devoted to the history of the wineries in the world and in Bohemia and Moravia.

The practical part deals with Czech and European legislation wineries, wineries institutions and appreciation of the wine market in the Czech Republic. Evaluated are especially important statistics related to our winery, which are wine consumption and production and import and export of wine. Suggestions and recommendations for winemakers are processed on the basis of these evaluations. The conclusion summarizes the most important information related to the fulfillment of the objectives of this work.

Keywords

wine, wineries, history, institution, legislation, market, consumer, foreign trade, export, import

Obsah

1	Úvod.....	11
2	Cíl práce a metodika	13
3	Teoretická východiska	15
3.1	Základní vymezení mezinárodního obchodu	15
3.1.1	Význam zahraničního obchodu	15
3.1.2	Kvantifikace postavení zahraničního obchodu v ekonomice země	16
3.2	Zahraničně-obchodní politika	17
3.2.1	Nástroje obchodní politiky.....	17
3.3	Charakteristika vína	18
3.4	Marketing vína	18
3.5	Historie vývoje vinařství	19
3.5.1	První zmínky o víně.....	19
3.5.2	Starověký Egypt.....	20
3.5.3	Antické Řecko.....	20
3.5.4	Římská říše	20
3.5.5	Galie.....	20
3.5.6	Francká říše.....	21
3.5.7	Anglické království.....	21
3.5.8	Obchod s vínem ve Starověku	22
3.5.9	Španělské království	22
3.5.10	Nizozemí.....	22
3.5.11	Skladování vína.....	23
3.5.12	Šampaňské víno	23
3.5.13	Portské víno	24
3.5.14	Tokajské víno.....	24
3.5.15	Madeira	25
3.5.16	Francie	25
3.5.17	Německo	26
3.5.18	Sherry a portské víno	26
3.5.19	Růst oblíbenosti šampaňského vína	27

3.5.20	Nové vinařské oblasti.....	28
3.5.21	Bordeaux a Burgundsko.....	29
3.5.22	Oblast Porýní	29
3.5.23	Víno ve Francii v 19. století.....	30
3.5.24	Víno v Itálii v 19. století	31
3.5.25	Víno ve Španělsku v 19. století	31
3.5.26	Víno a 20. století.....	32
3.6	Vývoj vinařství v Čechách a na Moravě.....	33
4	Praktická část	36
4.1	Česká právní úprava vinařství.....	36
4.1.1	Zákon o vinohradnictví a vinařství č. 321/2004 Sb.....	36
4.1.2	Vyhláška provádějící zákon č. 323/2004 Sb.....	39
4.1.3	Vyhláška stanovující podoblasti obce a tratě č. 254/2010 Sb.....	40
4.2	Evropská právní úprava vinařství.....	40
4.2.1	Nářízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty	40
4.2.2	Nářízení Komise (ES) č. 606/2009 o enologických postupech	41
4.2.3	Nářízení Komise (ES) č. 607/2009 o označování vína.....	42
4.2.4	Nářízení Komise (ES) č. 436/2009 o registru vinic, hlášeních, průvodních dokladech při přepravě vína a evidenčních knihách.....	43
4.2.5	Nářízení Komise (EU) č. 203/2012 o biovínu	44
4.3	Vinařské instituce v České republice	44
4.3.1	Národní vinařské centrum.....	44
4.3.2	Svaz vinařů České republiky	45
4.3.3	Vinařský fond České republiky	46
4.4	Zhodnocení trhu s vínem v České republice	47
4.4.1	Zhodnocení roku 2013	47
4.4.2	Zhodnocení roku 2004.....	50
4.4.3	Vývoj spotřeby vína na 1 obyvatele v ČR v letech 2003–2013.....	53
4.4.4	Vývoj produkce vína v ČR v letech 2003–2014.....	56
4.4.5	Zahraniční obchod s vínem v ČR v letech 2003–2014.....	61
4.4.6	Dovoz vína.....	63
4.4.7	Vývoz vína.....	65

4.4.8	Obchodní bilance s vínem.....	67
4.4.9	Ceny vína v zahraničním obchodě.....	68
5	Zhodnocení výsledků a doporučení	72
6	Závěr	75
	Seznam tištěných zdrojů	77
	Seznam elektronických zdrojů.....	78
	Seznam tabulek.....	81
	Seznam grafů	82
	Seznam zkratk	83
	Přílohy.....	84

1 Úvod

Pokud se chceme zabývat problematikou vína, je dobré na úvod připomenout, že první zmínky o vínu a vinné révě, která je pro jeho výrobu nezbytná, pochází z doby minimálně před 5000–6000 lety. O existenci prvních vín se dochovalo mnoho důkazů, byly nalezeny především v hrobkách a vykopávkách. Zatím jedno z nejstarších doložených oblastí pěstování vinné révy bylo objeveno v Arménii a je staré 6100 let. Domovem prvních vinic byly země Blízkého východu a je třeba podotknout, že asyrské a babylonské vinařství mělo vysokou úroveň. Vyspělé vinařství měl také starověký Egypt a nechybělo ani ve starověkém Řecku, na Krétě a v Thrákii. Z tohoto období dokonce dodnes čerpáme užitečné rady k pěstování vinné révy. Víno se od počátku podílelo na celospolečenském rozvoji ať již z pohledu obchodu, náboženství či léčitelství.

Víno má velmi dlouhou historii, je jedním z prvních produktů lidstva a zaujímá výsadní místo v mnoha kulturách. Je po dlouhá staletí nedílnou součástí života obyvatel jižní Evropy, odkud se jeho pěstování šířilo hlavně v období dobývání jednotlivých území Římany do ostatních oblastí. Známý je například fakt, že Řekové považovali za zakladatele vinařství boha Dionýse, v římské mytologii obdobně boha Bakchuse, a na počest bohů byly pořádány slavnosti tzv. bakchanálie. Víno bylo považováno za „nápoj bohů“. Silný náboženský vliv měl nápoj také na keltskou a později germánskou kulturu. Převzalo ho rovněž křesťanství, ve kterém je víno dodnes dáváno do souvislosti s obětováním Kristovi krve. Je více než zřejmé, že se réva od samého počátku podílí na duchovním i společenském rozvoji především evropské civilizace. Víno se užívalo jak při mystických rituálech, tak v tavernách a krčmách. Bylo zdrojem obchodu i zábavy. V počátcích zřejmě jeho kvalita nijak závratná nebyla a chuť se musela „vylepšovat“ bylinami, kořením či medem. Významně se také lišilo podle toho, pro jakou společenskou vrstvu bylo určeno.

Víno jako lék? Předpisy svědčící o medicínském užití nápoje jsou známy již z doby Sumerů a starověkého Egypta. Slavný Hippokrates, zakladatel medicíny byl přesvědčen, že víno má vynikající účinky, doporučoval ho například ke snížení horečky. Byl to on, kdo prohlásil: „Víno je věc podivuhodně vyhovující člověku - jak zdravému tak nemocnému, budiž však podáváno ve správné míře podle tělesné stavby jednotlivce“.

Ve starém Řecku vznikaly dokonce medicínské školy, které rovněž vyučovaly léčitelské praktiky za pomoci vína. Víno užívali naši předkové při nachlazení a z hroznové šťávy se vyráběly i masti na odstranění kožních nemocí. Velmi často se jeho užíváním chránili před střevními onemocněními, zvlášt' v dobách morů a epidemií bylo určitou dobu bezpečnější pít víno než vodu. Dnes je již prokázáno příznivé působení na lidský organismus. Za předpokladu rozumného (medicínského) užívání bylo zjištěno, že fenolické látky, které jsou obsaženy ve víně, mají výrazný antioxidační účinek, čímž zvyšují odolnost proti rakovině. Víno rovněž snižuje riziko demence a propuknutí Alzheimerovy choroby.

Podíváme-li se na Českou republiku, má také dlouholetou tradici v pěstování révy vinné. Již ve 3. století vysadila římská posádka z Vindobony na našem území první vinice na Pálavě. Postupem času začaly přibývat nové vinařské oblasti a podoblasti, pro každou tuto oblast je typická produkce určitých specifických druhů vín. Česká republika patří k menším vinařským zemím a nemůže konkurovat množstvím vyrobeného vína ale jeho kvalitou ano. Tuzemská poptávka je z 1/3 uspokojována domácí produkcí vína a ze 2/3 dovozem. O Češích se říká, že jsou národem piva. To je jistě pravda, jelikož piva se jen v roce 2013 vypilo v průměru 144 litrů na osobu a vína pouhých 18,9 litrů, přesto v dlouhodobějším časovém horizontu zaznamenáváme pozitivní nárůst spotřeby vína. Jeho pití je stále více oblíbenější, a stává se i módním trendem.

2 Cíl práce a metodika

Hlavním cílem této diplomové práce je zhodnocení trhu s vínem v České republice a návrh doporučení pro české a moravské vinaře. Dílčím cílem práce je popis historického přehledu vývoje vinařství a zhodnocení vlivu působení vinařských předpisů a institucí na vinaře.

V kapitole teoretická východiska jsou uvedeny informace týkající se zahraničního obchodu. Nejdříve je zahrnuto základní vymezení mezinárodního obchodu, jeho význam a kvantifikace postavení zahraničního obchodu v ekonomice. Dále je popsána zahraničně-obchodní politika a její nástroje. Tato část byla vypracována na základě prostudování odborné literatury týkající se zahraničního obchodu, marketingu a vinařství. Byly využity metody deskripce a komparace. Zdroje byly jak v tištěné, tak v elektronické podobě.

Významná část této kapitoly je věnována popisu historického vývoje vinařství, a to jak u nás, tak ve světě. Podkapitola Historie vývoje vinařství není zpracována formou literární rešerše. Autorka prostudovala knihy zabývající se danou problematikou (Jens Priewe - Vína nového světa, Tom Stevenson - The Sotheby's Wine Encyclopedia, Christie's World Encyclopedia of Champagne & Sparkling Wine) a za stěžejní zvolila knihu Příběh vína od Hugh Johnsona. Na základě této knihy pak byl vypracován historický přehled vývoje vinařství. Podkapitola Vývoj vinařství v Čechách a na Moravě byla vypracována na základě Velkého vinařského slovníku, knihy Vinitorium Historicum od Viléma Krause ale především na základě knihy Réva a víno v Čechách a na Moravě: tradice a současnost od stejného autora.

V praktické části je uvedena česká právní úprava vinařství, tedy Zákon o vinohradnictví a vinařství a jeho dvě prováděcí vyhlášky. Dále je zmíněna evropská právní úprava vinařství. Konkrétně Nařízení Rady (EU) o společné organizaci trhu se zemědělskými produkty, Nařízení Komise (ES) o enologických postupech, Nařízení Komise (ES) o označování vína, Nařízení Komise (ES) o registru vinic a Nařízení Komise (EU) o biovínu. Stručně jsou popsány vinařské instituce působící v ČR, a to Národní vinařské centrum, Svaz vinařů České republiky a Vinařský fond České republiky.

Následně jsou hodnoceny hlavní charakteristiky trhu s vínem v České republice. Spotřeba a produkce vína a zahraniční obchod s vínem. Tato část byla vypracována na základě prostudování Situačních a výhledových zpráv réva vinná a víno, které vydává odbor rostlinných komodit Ministerstva zemědělství ČR. Dále byly prostudovány Zprávy o trhu vína a vinných hroznů, které vydává Státní zemědělský intervenční fond prostřednictvím Tržního informačního systému ČR. A v neposlední řadě statistiky týkající se vína a vinařství, publikované Českým statistickým úřadem. Na základě všech výše uvedených zdrojů autorka vypracovala vlastní tabulky a grafy a ty následně vyhodnotila. Byla použita metoda komparace, kdy mezi sebou byly porovnávány jednotlivé vinařské roky, metoda analýzy a syntézy zjištěných faktů a dále empirické metody poznání, především analýza dokumentů.

3 Teoretická východiska

V této kapitole je nejdříve vymezen zahraniční obchod, zahraničně-obchodní politika, charakteristika vína a marketing vína. Následně je uveden popis historického vývoje vinařství.

3.1 Základní vymezení mezinárodního obchodu

Vnější ekonomické vztahy jsou veškeré ekonomické pohyby, které svým rozsahem přesahují hranice státu. Tyto vnější ekonomické vztahy nebo mezinárodní ekonomické spolupráce se vyvinuly ze zahraničního obchodu. Během rozvoje výrobních sil v jednotlivých etapách historie společnosti docházelo k postupnému rozšiřování, prohlubování a diverzifikaci vnějších ekonomických vztahů. Rozvoj zahraničního obchodu nastal zejména po objevení všeobecného ekvivalentu. K rozvoji zahraničního obchodu také přispěly objevitelské cesty. První vědeckou studii, která se týkala zahraničního obchodu, vydal v 18. století Adam Smith. V díle Pojednání o podstatě a původu bohatství národů uvádí, že blahobyt světa spočívá v tom, že každý stát se zaměří na ty výrobky, které jsou pro něj nejpřirozenější. Příčinou bohatství národů je tak získání absolutní výhody vyplývající ze směny těchto výrobků na zahraničních trzích. Na tuto práci navázal v 19. století David Ricardo v díle Základy politické ekonomie a zdanění. Teorie komparativních výhod uvádí, že každá země má rozdílné výchozí předpoklady a v zájmu obou zemí je specializovat se na ty produkty, které maximalizují hrubou produkci. Obchod mezi těmito zeměmi pak bude znamenat vzájemnou absolutní výhodu. (Beneš, 2004)

3.1.1 Význam zahraničního obchodu

Význam zahraničního obchodu lze spatřovat v tom, že čím větší je vzájemná hospodářská provázanost dvou nebo více zemí, tím jsou celkové vztahy těchto zemí stabilnější. Z tohoto důvodu lze označit zahraniční obchod jako formu vztahů, která podporuje mírovou spolupráci a snižuje riziko konfliktu. U sousedících zemí přispívá zahraniční obchod k budování dlouhodobých a kvalitních sousedských vztahů. (Svatoš, 2009)

Pro hodnocení zahraničního obchodu v ekonomice lze použít následující hlediska:

- 1) Efektivnost - snaha soustředit úsilí v exportní politice na ty výrobky, u kterých může země dosáhnout maximálních úspor společenské práce. Na tyto produkty je pak soustředěn výzkum, vývoj a propagační úsilí.
- 2) Proporcionalita - většina zemí má nekomplexní ekonomiku, nejsou soběstačné. Většina zemí nemá dostatečné výrobní kapacity, aby pokryla tuzemskou spotřebu. Proto je nezbytné zajistit potřebné zboží v zahraničí.
- 3) Demonstrativní efekt - vývozní program každé země demonstruje úroveň rozvoje výrobních sil dané země. Dovozní program znamená způsob řešení problému proporcionality a zajištění zrychlení rozvoje výrobních sil dovážející země. (Svatoš, 2009)

3.1.2 Kvantifikace postavení zahraničního obchodu v ekonomice země

Jeden ze způsobů, jak konkrétně definovat význam zahraničního obchodu v ekonomice jednotlivých zemí, je vztah mezi vyrobeným a užitým společenským produktem. Tento vztah lze vyjádřit:

Užitý společenský produkt = vyrobený společenský produkt + dovoz – vývoz.

Při aktivní obchodní bilanci (vývoz hodnotově převyšuje dovoz) dochází cestou zahraničního obchodu ke zmenšování užitého společenského produktu a naopak v případě pasivní obchodní bilance k jeho zvyšování.

Dalším ukazatelem je objem zahraničního obchodu. Objem zahraničního obchodu v absolutních číslech vypovídá o postavení země ve světové ekonomice. Váhu zahraničního obchodu v ekonomice napomáhá kvalifikovat a kvantifikovat schopnost vývozu pokrýt dovozní potřeby země: $\text{vývoz} / \text{dovoz} \times 100$.

Postavení zahraničního obchodu v ekonomice země může vyjadřovat vztah dovozu vůči devizovým rezervám. Ekonomickou a finanční sílu země vyjadřuje vztah: $\text{mezinárodní likvidita} / \text{dovoz}$. (Beneš, 2004)

3.2 Zahranicně-obchodní politika

Obchodní politika státu je souhrnem záměrů, strategií, zásad, opatření, nástrojů, smluv a institucí, vytvářených a koncipovaných na úrovni vlády a směřující k podnikatelským subjektům domácím i zahraničním. Cílem je zajištění optimálního vnitřního ekonomického vývoje národního hospodářství. Základní funkcí obchodní politiky je koncipování podpůrného prostředí pro prosazování hospodářské strategie země v mezinárodních podmínkách, v soutěži o lepší postavení na zahraničních trzích a účinnější ochrana domácího trhu. Vliv obchodní politiky na ekonomiku je determinován její otevřeností a zapojením do mezinárodního investování. Lze říci, že čím menší je vnitřní trh, tím větší je míra otevřenosti ekonomiky. (Kalínská, 2010)

Rozlišujeme dva základní směry obchodní politiky, a to liberalismus a protekcionismus. Liberalismus, nebo-li volný obchod je systém postupného odstraňování překážek tarifního i netarifního charakteru, s cílem dosáhnout liberalizovaného zahraničního obchodu, bez cílevědomého zasahování státu. Protekcionismus, nebo-li omezování rozvoje obchodu je forma zabezpečující zvláštní ochranu domácích producentů vůči zahraniční konkurenci. Ani jedna z těchto koncepcí se ve světové ekonomice nevyskytuje ve své čisté formě. Obchodní politika je většinou kompromisem mezi jejím otevřením vnějším vlivům, proexportní politikou a ochranou domácí ekonomiky. (Baláž, 2010)

3.2.1 Nástroje obchodní politiky

Obchodní politika každého státu zahrnuje nástroje umožňující prosadit záměry státu, dotýkající se obchodních vztahů se zahraničím nebo vytváření podnikatelského prostředí uvnitř státu nebo vnitřní ekonomiky obecně. Tyto nástroje lze členit z několika hledisek. Základní členění nástrojů obchodní politiky je do skupiny na ochranu vnitřního trhu a pro podporu vývozu. Z hlediska funkce je lze členit na nástroje tarifní a netarifní. Především v minulosti se nástroje členily na autonomní a smluvní. (Štěrbová, 2013)

Podle Hese spočívá hlavní význam tarifních opatření v ochraně trhu před přílivem nekvalitního zahraničního zboží a ochraně tuzemské výroby. Jedná se o protekcionistický prvek, který omezuje volný pohyb zboží přes vnější hranice státu. Země tímto opatřením vymezuje množství podmínky vývozu a dovozu. Mezi základní nástroje tarifního opatření patří cla a dovozní daně. Netarifní opatření patří mezi protekcionistické prvky a je

tvořeno soustavou bariér omezení dovozů vybraných druhů zboží do Evropského společenství i do ČR. Hlavním cílem je lepší prosazení se na zahraničních trzích díky úlevám v tarifní oblasti. Vnitřní netarifní opatření jsou součástí členských dohod a smluv a jsou pro členy závazná. Tato omezení regulují vnitřní trh Evropského společenství za účelem zachování výrobní struktury a dominantního postavení podniků z vyspělých států EU. Vnější netarifní opatření jsou uplatňována v rámci společné zahraniční obchodní politiky Evropského společenství, která tímto způsobem chrání celý jednotný trh před přílivem nežádoucího zboží. Netarifní opatření se nejčastěji realizuje v těchto oblastech: množstevní omezení dovozu a vývozu zboží, zooveterinární a fyto-sanitární opatření a individuální opatření dle okamžité situace. (Hes, 2007)

3.3 Charakteristika vína

Podle Krause je víno produkt získaný úplným nebo částečným alkoholovým kvašením rmutu nebo hroznového moštu z odrůd révy vinné, registrovaných ve Státní odrůdové knize. Pokud odrůdy révy vinné nejsou registrovány, lze je použít za stanovených podmínek jen pro výrobu stolního vína. (Kraus, 2007)

3.4 Marketing vína

Marketing vína znamená sledování trhu vínem za účelem podřízení vlastní produkce vína požadavkům trhu. Jedná se o hledání optimálních variant typu výrobku, jeho ceny, dostupnosti a propagace. Je nezbytný nejen pro velké podniky, ale i pro každého vinaře, který uvádí víno na trh. (Sedlo, 2007)

Podle Bárty existují specifika prostředí, ve kterém probíhá komunikace v obchodu s vínem. Víno je úzce svázáno s místem původu.

„Terroir je soubor přírodních faktorů a prostředí vinice, které ovlivňují révu vinnou, hrozny a víno. Je kombinací druhu půdy, podloží, expozice, svažitosti, nadmořské výšky, podnebí, rázu krajiny, mikro- a makroklimatu atd. Spolu s odrůdou a technologickými úkony vymezuje typ a kvalitu vína“. (Stávek, 2007)

Výše celkového produktu je ovlivněna především produkčním potenciálem dané země. U produktu víno hraje velmi důležitou roli dobrá pověst a image vinaře. Někteří kupující se orientují podle značky svého oblíbeného vinaře. Důležitý je také design obalu. Cena vína je determinována přírodními podmínkami. Příroda má tak v okrajových vinařských oblastech, kam patříme, velký vliv na výnosy. Do public relations lze zařadit soutěže vín, které jsou svou aktivitou naprosto specifické pro obor vína. Žádný jiný potravinářský obor totiž není tak soutěživý jako vinaři. Nabídka vína je velmi široká a z toho vyplývá potřeba vymezit se vůči ostatním a vybudovat co nejlepší reputaci pro to které víno. Pozitivní výsledky ze soutěží jsou jedním z nejlepších, nejúčinnějších a také nejlevnějších argumentů public relations. (Bárta, 2013)

3.5 Historie vývoje vinařství

3.5.1 První zmínky o víně

Nedokážeme přesně určit dobu a místo, kde bylo víno poprvé vyrobeno. První zmínky o vínu nacházíme v legendách. V Bibli je popsán příběh o Noemově arše a tvrzení, že původním domovem vína je oblast Kavkazu. Další zmínku o víně obsahuje Epos o Gilgamešovi, který je starší než kniha Genesis a datuje se do období okolo roku 1800 let př. n. l. Desátá tabulka tohoto eposu popisuje cestu sumerského krále Gilgameše za hledáním nesmrtelnosti, na které se dostává až do říše slunce, kde nachází vinici, jejíž víno by mu poskytlo nesmrtelnost, kdyby je mohl vypít. Vědci se domnívají, že tento příběh připomíná výpravu z Mezopotámie, kde se réva nevyskytovala, do oblastí kde rostla, například Sýrie. Poslední legendou je perské přebásnění o králi Jamshidovi, na jehož dvoře se víno pilo. Jaká oblast je tedy kolébkou vinařství? Nejstarší jádérka z hroznů z kultivované vinné révy byla nalezena v Gruzii a pomocí karbonové metody bylo jejich stáří odhadnuto na období let 7000–5000 př. n.l. Jedná se o období neolitu, tedy mladší doby kamenné, kdy se pokročilé kultury v Evropě a na Blízkém východě začaly měnit z kočovníků na osadníky a živit se lovem a zemědělstvím.

3.5.2 Starověký Egypt

Jako první si své záznamy o výrobě vína vedli Egyptané, a to ve formě maleb, které byly nalezeny především v hrobkách vysokých úředníků, jejichž povinností bylo na víno dohlížet. Největší rozkvět vinařství v Egyptě se datuje do doby 2700 let př. n.l. Hlavní vinice se nacházela v oblasti západního ramene nilské delty a v oázách Dolního Egypta.

3.5.3 Antické Řecko

Na konci 5. století před Kristem se staly Athény středem nejvzdělanější a nejtvůrčivější společnosti, která do té doby vznikla. Obchod s olejem a vínem vedl nejen k výměně myšlenek ale také přinesl nové formy společenského styku. Víno bylo hybnou silou hospodářství, poskytovalo potěšení a také obsahovalo mystický prvek, který Řekové vyjadřovali svým uctíváním boha vína Dionýsa. Standardní nádobou na uchovávání vína byla v antickém světě amfora. Tato keramická váza se dvěma držadly byla po zapečetění vzduchotěsná a udržovala víno v dobrém stavu i po dlouhou dobu. Víno bylo důležité také pro Hippokrata, otce medicíny. Víno používal skoro ve všech svých léčivých prostředcích. Užíval jej ke snižování horečky, jako antiseptikum a k rekonvalescenci.

3.5.4 Římská říše

Do Itálie se pěstování vína rozšířilo z Řecka. Divoká réva se však na poloostrově vyskytovala již v prehistorických dobách. Římané začali investovat kapitál do zemědělských podniků a pěstování vína se pro ně stalo důležité především z hlediska rentability. Velká většina majitelů komerčních vinic své usedlosti ani neviděla a zajímala se pouze o výši dosahovaného zisku. S vínem se čile obchodovalo a také se popíjelo v barech. Ve zříceninách Pompejí, které byly zničeny v roce 79 n. l. mohutnou erupcí, bylo identifikováno na 200 barů. Z římských kuchařských receptů se dozvídáme, že přidávání koření do vína bylo významnější než sama původní chuť. Přidávala se mořská voda, zkvašená šťáva z ryb, kořenové rostliny se silnou chutí po cibuli, med, hrozinky a další.

3.5.5 Galie

Rodnou zemí vína je Francie. Okolnosti této výsady však zůstávají bitevním polem historiků. Jedni se opírají o římské listiny, druzí si myslí, že to byli galští předkové, kdo

položil základy pěstování révy ve Francii a jiné zase, že již v době kamenné byli Francouzi vinaři. První rozsáhlé vinice ve Francii byly u měst Corbieres, Minervois a Coteaux du Languedoc. V polovině 1. století př. n. l. prohráli Galové válku proti Césarovi ale ještě předtím, než si Římané Galii podrobili, rozvinuli zde obchodní síť s vínem. Víno se tehdy vyváželo do Holandska, Německa, Británie a Irska.

3.5.6 Francká říše

Významnou osobností středověku byl Karel Veliký, francký král a první středověký římský císař. Z jeho éry, tedy 8 století, pocházejí nejranější zmínky o vinařských regionech v Německu. Stanovil také přísné hygienické zákony ve vinařství. Například, že hrozny se nesmí šlapat nohama. Dále zakázal ukládání vína do měchů z kůže zvířat. Byla to doba rozmachu pěstitelství a obchodu po celé severní Evropě. Byly vysázeny desítky tisíc hektarů nových vinic kolem měst a opatství severní Evropy a na příjmech z vína se podílely kostely, kláštery a univerzity. Velký vliv na vinařství v 11. století měli cisterciáci. Pustili se do obnovy zanedbaných vinic a do zakládání nových. Pokud by víno sloužilo pouze jako mešní a k zapíjení pokrmů, možná by se smířili i s druhou jakostí, ale cisterciáci byli dobří podnikatelé a nic jiného jim nepomohlo přinést hotovost tak rychle, jako kvalitní víno. Možná to byli právě oni, kdo začal pěstovat odrůdu Riesling v oblasti Rheingau. Nejpodstatnějším rozhodnutím však bylo, stejně jako dnes, volba druhu révy. Přednost se dávala pěstování směsi různých odrůd jako pojistka pro případ, že by podmínky pro jednu určitou odrůdu byly nepříznivé a hrozila by neúroda. Z hospodářského hlediska však byla důležitější bujnost růstu a výnosnost odrůd. Bohatí si přáli víno dobré a chudí spíše velké množství. Dnes bychom použili výrazů víno ušlechtilé a víno vyráběné ve velkém množství.

3.5.7 Anglické království

Víno se těšilo velké oblibě i v Anglii. Jejím hlavním dodavatelem bylo Bordeaux a v roce 1390 odebírala Anglie 80 % bordeauxského vývozu. Angličané si především oblíbili klaret, víno vyrobené z modrých odrůd bez kvašení. Klaret se pravděpodobně vyráběl z odrůd Merlot a Cabernet. Anglie pěstovala také své víno a v roce 1509 bylo evidováno celkem 139 vinic, z toho 11 bylo ve vlastnictví koruny, 67 vlastnila šlechta a 52 církev.

3.5.8 Obchod s vínem ve Starověku

Velmocemi v oblasti Středozemního moře se staly Janov a Benátky. Spojovaly bohatství Východu a peníze severní Evropy. Benátky byli dlouho dobu překladištěm veškerého zboží a o své výsadní postavení přišli s objevem mysu Dobré naděje Portugalci. Ve starověku byla především ceněna sladkost a síla vína. Oba tyto požadavky splňovala vína pěstovaná na ostrovech Kypr, Kréta a Santorini. Malvasia a Muscat, jedny z nejstarších existujících odrůd si své jméno a identitu dokázaly zachovat po celá staletí.

3.5.9 Španělské království

Na jihu Španělska byl dostatek vinic a víno bylo všemi považováno za absolutně nezbytnou základní denní potřebu. Vinařství se tak stalo neoddělitelnou součástí každé usedlosti a víno poskytovalo nejen potěšení ale přinášelo i spolehlivý zisk. Pěstování vína bylo dokonce v některých oblastech nařízeno. Nejlepší vína produkovali regiony Duero, Toro a Rueda. Jedním z nejvíce vyvážených španělských vín byla Ribadavia. Pro trhy nižší úrovně bylo určeno portugalské víno Bastardo, které se vyrábělo z vína a medu jako levnější náhražka za Muscadel. Dodnes se pěstuje a používá při výrobě portského vína. Znameníté víno Manzanilla, suché sherry se pěstovalo na pobřeží Sanlúcaru a bylo přímým účastníkem velkých objevitelských cest. Například Fernão de Magalhães, portugalský mořeplavce, který obeplul svět, na své výpravě utratil více za víno než výzbroj. Nejlepší dnešní vína sherry se pěstují kolem města Jerez a na západ od něj. Víno se také nově začalo pěstovat na Kanárských ostrovech a na Madeiře.

3.5.10 Nizozemí

V první polovině 17. století získali velký obchodní vliv Holanďané. Kolem roku 1650 disponovali do té doby největší flotilou, která čítala kolem 10 000 lodí. Hlavním přístavem se stal Rotterdam. Holanďané zásobovali severní zákazníky ale na rozdíl od Angličanů, kteří měli v oblibě tradiční, lehký červený klaret, preferovali pro svoji vlastní potřebu sladká bílá vína a víno vhodné k destilování na vínovici. Proto je zaujala oblast Armagnac, kde se páčila vínovice z Armagnacu a město Cognac, které bylo vhodné pro své sklizně vína na destilování.

3.5.11 Skladování vína

Velkým problémem bylo dlouhodobé skladování vína. Obchodníci se snažili o co nejrychlejší odbyt zboží, protože celý sud se mohl rychle zkazit a vyžadoval proto krátkou prodejní dobu. Revoluci způsobila v 17. století láhev a bezpečné prostředky k jejímu uzavření. Konečně se tak mohla zlepšovat schopnost vína stárnout. Vyráběly se různé láhve. Od kožených měchů po kameninové džbány až po karafy z čírého skla. Kolem roku 1630 začal sir Kenelm Digby vyrábět láhve z tmavozeleného materiálu, které byly pevné a také chránily obsah před účinky světla. Stal se tak otcem moderní vinné láhve. Starým problémem bylo uzavření jakéhokoliv typu láhve. Používali se svitky z tkanin nebo se přes hrdlo převázalo plátno. Také se používala kůže, někdy pokrytá pečetním voskem. První zmínky o zátkách pocházejí přibližně z poloviny 16. století. Nejdříve se používaly zátky ze zabroušeného skla, které zapadly přesně do hrdla láhve. Za luxusní uzávěr láhve byla považována zátká z broušeného skla. Od skleněných zátek se však upustilo, jelikož se nedaly z hrdla vytáhnout bez rozbití láhve. Dříve se neoprávněně věřilo, že korkové zátky propouštějí do láhví vzduch, kterým se pak víno zkazí. Ve skutečnosti byl problém způsoben nekvalitním korkem, který předával vínu jeho příchut'. Korek je však ideální pro zátkování vína, protože je lehký, čistý a dostupný. Skoro nepropouští vodu, je pružný a hladký, ale i přes to zůstává v láhvi. Nejvyšší kvalita korkových zátek spolehlivě vydrží i polovinu století. Začalo se také objevovat doporučení skladovat láhve naležato, a to nejen k udržení vlhkosti zátky ale také kvůli vzduchu, který v láhvi zůstal. Válcovité láhve, které bylo možné ukládat naležato byly vyvinuty v první polovině 18. století. Posledním důležitým příslušenstvím byla vývrtka, která byla poprvé zmíněna v roce 1681.

3.5.12 Šampaňské víno

Ze všech velkých světových vín je jen jedno spojováno se svým tvůrcem. Jedná se o šampaňské, o které se zasloužil benediktinský mnich Dom Pérignon z opatství Hautvillers. Šampaňské je šumivé víno, které se nechá v láhvi kvasit, a tak vzniká oxid uhličitý, který vytváří bublinky. V 18. století se tato vína začala dostávat do módy. Dom Pérignon se snažil těmto vínům po celý život vyvarovat ale nikdo o jejich výrobě nevěděl více než on. Například věděl, že chladnější počasí při sklizni a světlejší a kyselější víno má větší potenciál na další kvašení v následujícím roce. Nejdůležitějším faktorem při výrobě

šumivých vín byly dobré podmínky ve sklepech. Velkým problémem byla neexistence dostatečně pevných láhví, které by vydržely tlak. Hluboké sklepy se stabilní teplotou tak mohly vyřešit rozdíly mezi láhvemi odolnými či neodolnými vůči vnitřnímu tlaku. Šumivost vína však byla spíše náhodnou záležitostí a pevnost láhví byla nejistá, takže zákazník musel nést riziko, že některé láhve prasknou. V závislosti na ročníku, tedy kvalitě sklizně vybuchlo 20 % až 90 % láhví.

3.5.13 Portské víno

Šampaňské a nové klarety z Bordeaux byla vína vytvořena především pro třídu bohatých. Pro chudší vrstvy bylo určeno portské, které se zrodilo v téměř stejné době. Především Anglie se uchýlila k dovozu portského vína, jelikož bylo uvaleno embargo na dovozy ze zneprátelené Francie. První portská vína dovážená do Anglie byla z údolí Duoro. Portské je fortifikované, dolihované červené víno s vyšším podílem zbytkového cukru. Méně poctiví vinaři víno falšovali, například do něj přidávali vínovici pro zvýšení síly nebo bezinky, které zajistily temnou barvu.

3.5.14 Tokajské víno

Ve 13. století se začala rodit další legenda. Tokaji Eszencia. Eszencia je mošt, který samovolně vytéká z hroznů stlačených v kádi svou vlastní vahou. Hrozny se myslí sražená hmota skládající se z části z hrozin a z části z chuchvalců houbovitě plísňě. Tyto první kapky mají vysoký obsah cukru a chrání tak sami sebe před zkvašením. Tokajské se však spíše prodávalo jako víno, pod názvem Aszú. Při původní proceduře se tedy počkalo, dokud Eszencia neodkapala, a potom se přes tuto hmotu přilil mošt ze zbylých hroznů a vše se společně vylisovalo. Maďarcko má ideální podmínky pro pěstování tokajského. Vinice jsou v kopcích, léta jsou horká a pevninské klima je mírně ovlivňováno Středomořím. Jedinou chuť tokajskému poskytují hrozny, půda, místní podnebí a přírodní kvasinky. Nejlepší vína mají živou a svěží vůni, chuť sušeného ovoce a zrají po mnoho let. Tokajské se dováželo do Vídně, Moskvy, Varšavy, Berlína, Prahy, Británie, Holandska a Francie. Svět neměl víno, které by dokázalo konkurovat svojí sladkostí tokajskému vínu. V současné době je obsah tokajského přesně definován. Obsah se měří na gramy cukru na litr a maximální počet je šest puten.

3.5.15 Madeira

Madeira a její víno vděčí za vznik své slávy zčásti příznivým přírodním a klimatickým podmínkám, avšak zejména své poloze na lodních linkách v Atlantském oceánu. Téměř každá loď směřující do Ameriky se cestou zastavila v přístavu Funchal, aby doplnila vodu a zásoby vína. Madeirské víno bylo vyrobeno z nejlepších malvazových odrůd, avšak bylo lehké a kyselé. Vína odesílaná na dlouhé cesty byla dochucována destiláty, což napomáhalo stabilitě vína, a obzvláště přidaná sladkost způsobovala, že víno na konci cesty bylo ještě lepší. Na základě tohoto objevu v polovině 18. století, docházely objednávky z Londýna na sudy, které měly být naloženy na loď, směřující do Indie jako lodní zátěž a vyloženy až na zpáteční cestě. Tím se rozvinula jemnost a hloubka chutí a byla zachována pikantní živost. Alternativní metodou bylo nechat víno zrát po dobu šesti měsíců v jámách s koňským hnojem. V roce 1794 byla ve městě Funchal otevřena první estufa, stavení s velkou pecí, která zajišťovala tropické teploty.

3.5.16 Francie

Vracíme se zpět do Francie. V roce 1789 bylo Bordeaux nejhezčím moderním městem a největším přístavem ve Francii. Problémem se stalo vysazování velkého množství vinic. Roku 1731 bylo královským dekretem stanoveno, že se nesmí vysazovat žádná nová réva. Stejně tak v Burgundsku nevznikala žádná nová vína a nevysazovaly se nové vinice. Přelomovým bodem pro Francii nepochybně byla Velká francouzská revoluce v letech 1789 až 1799. Před revolucí zatěžovalo obchod s vínem velké množství překážek. Celou Paříž obklopovala bariéra s klíčovými body celní hranice, která byla určena ke zdaňování spotřeby zboží přiváženého do města z okolí, především vína. Poplatek, zvaný právo vstupu, byl zaveden před více než 400 lety a v jeho důsledku bylo i obyčejné víno v Paříži třikrát dražší než v bezprostředním sousedství města. Město tak bylo těsně za celní hranicí obklopeno řadou nálevení, předměstských hospůdek. Víno se také do města pašovalo. Například byl postaven stroj na přehazování napytlovaných, neúplně vylisovaných slupek hroznů přes zeď, podzemní potrubí z nepromokavého plátna nebo bylo víno pašováno za pomoci horkovzdušného balonu. Platilo také nařízení, které zakazovalo v Paříži prodej vína pocházejícího ze vzdálenosti větší než 20 mil. V důsledku těchto opatření zaniklo několik velkých vinařských oblastí.

3.5.17 Německo

V 15. století se objevují první zmínky o odrůdě Riesling, která se stala nejušlechtlejším německým vínem. Původ této révy není přesně známý ale o jejích kvalitách nelze pochybovat. Je odolná vůči výkyvům počasí, pozdě dozrává, ale zráním dociluje něčeho, čeho žádná jiná odrůda nedokáže docílit, a to výjimečné sladkosti a vysokého stupně chutné kyseliny. Jak cukr, tak kyseliny víno konzervují. Víno si dokáže udržet vyváženost intenzity a výrazných chutí po dlouhou dobu. Mezi nejvýznamnější vinice, na kterých se Riesling pěstuje lze zařadit oblasti okolo řeky Mosely, Saar, Ruwer a oblast Rheingau. Nejhledanější charakteristikou německých vín byla jejich sladkost a síla. Dobré ročníky tento požadavek dokázaly splnit sami. Pokud však hrozny nebyly plně dozrálé, tak se například zahříval mošt za účelem snížení jeho objemu a zvýšení obsahu cukru. Dále se hrozny sušily na slunci na slaměných rohožích a vznikalo slámové víno. První oficiální pozdní sklizeň proběhla roku 1775 na vinicích Schloss Johannisberg. Tato pozdní sklizeň však byla způsobena nedopatřením. Svolení k zahájení sklizně vydával majitel vinice, ten poslal příkaz po kurýrovi, který jej však doručil s velkým zpožděním a vinice již byla plná shnilých hroznů. A tak byla objevena ušlechtilá plíseň v Německu. Pozdní sklizeň jako koncept spočívá v tom, že se sklizeň plesnivých či nezplesnivěných hroznů odkládá až do doby, kdy lze předpokládat, že víno bude přirozeně sladké. V 19. století v Porýní tak došlo k velkému rozvoji vín typu Auslesse, Beerenauslesse, Trockenbeerenauslesse a Edelbeerenauslesse.

3.5.18 Sherry a portské víno

Vracíme se zpátky na Pyrenejský poloostrov. Během 17. století se hlavním dovoзовým vínem do severní Evropy stalo sherry, jehož základním konkurentem bylo sherry z Kanárských ostrovů, jež bylo považováno za sladší a lepší. Sherry má ideální předpoklady a strukturu pro dlouhé zrání, a stalo se mnohem koncentrovanější, s oříškovou chutí a schopností poskytnout příchut' vyzrálých vín i vínům mladším, pokud jsou s ním scelena. Solera, nebo-li dílčí scelování spočívá v tom, že cokoliv ze sudu odčerpáte, nahradíte mladším vínem. Některá z mladších a kvalitnějších vín měla schopnost vytvořit v sudu na svém povrchu kvasinky, označované jako květ. Později bylo zjištěno, že tato vrstva květu víno ochraňuje před oksylichováním stejně účinně jako zátka v hrdle láhve.

A co se mezitím dělo s portským vínem? Na začátku 19. století bylo portské nejoblíbenější víno ale od roku 1859 toto prvenství převzalo sherry. Důvodem byla krize identity tohoto vína, kdy ho bylo příliš velké množství druhů a také jeho síla. Problémem byla především vínovice vyráběná z fíků, hrozinek a lusků svatojánského chleba, vydávaná za portské.

3.5.19 Růst oblíbenosti šampaňského vína

V 18. století zažilo šampaňské debut na královských dvorech Londýna a Paříže. V celé historii vinařství existuje pouze jediná žena známá jako vdova, bez bližšího upřesnění. Jedná se o madam Clicquot-Ponsardinovou, která našla způsob, jak proslavit šampaňské po celém světě. Její šampaňské se žlutou etiketou patří k nejuznávanějším dodnes. V prvních letech 19. století byl velkým problémem sediment. Čím více se požadovalo šumivosti, tím více se přidávalo cukru ke zvýšení kvašení v láhvi, a tím pádem se v ní usazovalo více odumřelých kvasinek. Dříve se sediment odstraňoval pomocí dekantace. Sediment byl shromážděn v nejnižším místě lahve a následně bylo víno přelito do láhve jiné. Při tomto procesu však byla ztracena minimálně polovina tlaku plynu vytvořeného v láhvi. Zaměstnanec vdovy Clicquotové však vymyslel lepší metodu nazvanou remuage. Láhev byla obrácena zátkou dolů a sediment se usazoval v jejím hrdle nad zátkou. Po vyjmutí zátky odtekl nejdříve sediment a odpadla nutnost víno přelévat, a uchovala se podstatná část plynu. Pak již jen stačilo láhev doplnit vínem a opatřit novou zátkou.

Nejvážnějším problémem však byl stále velký počet podzemních explozí, kdy nespolehlivé láhve nevydržely tlak a praskaly. V roce 1828 vybuchlo až 80 % láhví. Řešením se stal roku 1836 přístroj na měření cukru, chemika Françoise z Chalons-sur-Marne. Nebylo tak již nutné ochutnáváním odhadovat množství cukru potřebného pro druhé kvašení, aby bylo vyprodukováno správné množství plynu. V roce 1866 tak byl zaznamenán průměrný počet explozí láhví 15-20 %.

Posledním vývojovým stupněm bylo zbavit šampaňské sladkosti, které z něj činilo dezertní víno a učinit z něj víno vhodné k jakémukoliv pokrmu nebo jako aperitiv. Za sladkostí totiž lze ukrýt mnoho vad a tak se začalo vyrábět v přírodním neslazeném stavu. V dnešní době smí sladké šampaňské obsahovat nejvýše 50 g cukru, suché nejvýše 35 g, brut 15 g a ultra brut nesmí obsahovat žádný expediční likér.

3.5.20 Nové vinařské oblasti

Je na čase zmínit se o nových vinicích mimo Evropský kontinent. Austrálie byla původně trestaneckou kolonií Britů. Již v roce 1788 se kapitán Arthur Phillip domníval, že v tak příznivém podnebí lze pěstování révy dovést k naprosté dokonalosti a zasadil sazenice révy, které si přivezl s sebou. Révě se však v důsledku vlhkého a subtropického klimatu nedařilo příliš dobře. Nejzásadnější otázkou tedy byl výběr odrůdy, která se bude pěstovat. První úspěchy měly révy získané na Madeiře, mysu Dobré naděje a v Rio de Janeiru. Bylo také zjištěno, že čím chladnější podnebí, tím lepší víno. Adelaide a Melbourne byly skvělé vinařské oblasti, protože byly chladnější a méně vlhké než Sydney a hned od počátku způsobily pro výrobu mimořádně dobrých vín. Nejznámější výjimkou z anglosaské převahy v oblasti vinařství v Jižní Austrálii je Barossa Valley. Je zde jistá souvislost mezi německými osadníky a Rieslingem rýnským. Údolní půda sice není vhodná pro pěstování révy severního typu, ale to neplatí pro výše položené, kamenité polohy, kde se nyní produkuje jedno z nejlepších vín se značkou Riesling rýnský v Austrálii. Nejstarší, dosud fungující, vinařský statek v Austrálii je na březích řekly Swan River v Západní Austrálii a réva zde zakořenila již v roce 1829. Nyní je Austrálie označována za Francii jižní polokoule.

Všude bylo plno révy, kterou nikdo neznal a víno z jejích hroznů nebylo valné chuti. Takový byl první dojem osadníků, kteří přistáli podél východního pobřeží Severní Ameriky. Noví usedlíci se tak rozhodli osázet úrodnou půdu odrůdami z Bordeaux, Burgundska a Porýní. Extrémní počasí však evropské révě nesvědčily stejně tak jako množství hmyzích nákaz. Taková tedy byla situace v 70. letech 18. století. Nakonec si uvědomili, že musí získat to nejlepší z americké révy a neztrácet čas vyhledáváním cizích odrůd, které by potřebovaly staletí, aby se přizpůsobily místnímu podnebí a půdě. V roce 1859 bylo Ohio nazýváno Rýnem Ameriky a byla v něm vysazena celá třetina révy ve Spojených státech. Konkuroval mu jen stát Missouri. Vinice však byly záhy napadeny plísňovou chorobou a zničeny. Pěstitelé se přesunuli k Erijskému jezeru. Nejznámější vinařskou oblastí je Napa Valley v Kalifornii. Pro Kalifornii je typická mlha. Čím blíže k oceánu, tím je větší šance na tvorbu vysoko se tyčících závějí mlhy, které zastiňují slunce. Ve vnitrozemí je tento vliv mírnější ale i tak na víno působí.

3.5.21 Bordeaux a Burgundsko

Za zlatý věk vinařství v Bordeaux a v Burgundsku je považováno 19. století. Na konci 18. století dosáhly špičkové lokality a vinařské statky v těchto oblastech velmi dobré úrovně technické způsobilosti, založené na zkušenostech získaných během celých staletí. V roce 1853 byla mezi Bordeaux a Paříží dokončena železniční trať. Jelikož je Bordeaux námořní přístav nebyla pro něj železnice až tak revolučním překonáním obchodních omezení, jako pro vnitrozemské Burgundsko. Burgundsko však nebylo tak zbožňováno jako Bordeaux. Na jemná vína z Côte d'Or se však nezapomnělo a jejich trh se stále rozšiřoval. Zlatý věk Burgundska byl hlavně věkem drobných pěstitelů. V roce 1851 byla otevřena železnice z Dijonu do Paříže a Burgundsko se na celých 10 let stalo vinicí hlavního města. V roce 1851 se poprvé objevila choroba padlí révové ve vinicích v Bordeaux. Nemoc původem z Anglie byla přes Belgii zavlečena na francouzské vinice. Léčba navržená počátkem roku 1852 spočívala v poprašování révy sírou. V roce 1861 se réva úplně zotavila. Mšice révokazu však postupovala dále na sever, do Burgundska.

3.5.22 Oblast Porýní

Regiony a vína se v průběhu času měnila. Existuje-li však jeden region, jehož víno se nemohlo od základu změnit, je to Porýní a především jeho nejstarší a na víno úrodný přítok, řeka Mosela. Nikdy se zde nemohla vyrábět jiná vína než lehká bílá, vyžralá a šťavnatá. I zde byla vybudována železniční síť. Od začátku 19. století se vinice Schloss Johannisberg a Steinberg sklízely co nejpозději. V roce 1822, v době kdy ještě svítlo slunce, se začaly hrozny scvrkávat a hnít na keřích. Na základě příkazu se počkalo, až se plíseň před zahájením sklizně rozvine, a bylo dosaženo špičkové kvality pozdního sběru, Spätlese. Na základě této zkušenosti se dále uvažovalo o tom, že výběr pouze nahnílých hroznů by měl poskytnout ještě výraznější víno a pro tento pojem se ujal výraz Auslese. Sladká vína se tedy vyráběla vždy, když zralé hrozny obsahovaly velké množství cukru, ať už působením ušlechtilé plísně nebo vysušením horkým podzimním počasím do formy hrozinek. Dnes je jediný zákonem povolený výraz Trockenbeerenauslese.

3.5.23 Víno ve Francii v 19. století

Víno postihlo několik pohrom. Nejdříve padlí, potom mšička révokaz a následně peronospora. Tyto nákazy zdevastovaly většinu vinic a změnily zásadně a trvale způsob pěstování révy. Mšiči révokazu se podařilo dostat z Ameriky do Evropy díky technickému pokroku. Dříve cesta po moři trvala dlouhé týdny a mšice neměla šanci přežít. Po roce 1850 však parolodě zkrátily cestu na 10 dní a v evropských přístavech již čekal vlak, který rozvážel svazky amerických řízků révy spolu se zákeřnou mšicí. První účinky na révě byly pozorovány v roce 1863 poblíž lokality Arles v Provinci. Listy vadly a opadávaly, hrozny nedozrávaly a do tří let od projevení prvních symptomů réva odumřela. V této době probíhaly dva směry výzkumu: jeden se zabýval eliminací škůdců, a ten druhý zkoumal možnost nalezení révy imunní vůči této nákaze. Jako řešení bylo navrženo zaplavení vinic, aby se mšice utopily, nebo pokrytí vinic pískem, protože se mšice nedokázaly prohrabat. Pro většinu vinic však bylo reálnější vyhubení hmyzu chemickými prostředky, tedy vykuřováním půdy. Byly snahy o nalezení révy odolné vůči všem těmto nemocem. Prováděli se pokusy s americkou révou a bylo navrženo roubování, tedy nasazení horní části francouzské révy na americký kořen. Názory pěstitelů se značně rozcházelí a mšice postupovala. Deset let uplynulo od doby, kdy byl její výskyt ohlášen v Bordeaux, do doby, kdy se objevila v Médoku. V Burgundsku byla ohlášena v roce 1878 a do regionu Champagne se dostala v roce 1901. V roce 1881 se uskutečnila Mezinárodní konference o révokazu v Bordeaux, kde se střetli zastánci chemie proti zastáncům roubování. Žádná ze stran však nedosáhla přesvědčivého vítězství a na Francii se snesla další pohroma. Mimořádně rozsáhlé dovozy amerických odnoží s sebou přinesly novou formu ochmýřené plísně. Stejně jako padlí snižovala plíseň výnos a negativně ovlivňovala kvalitu výsledného vína. Pouhé čtyři roky trvalo vědecké fakultě univerzity v Bordeaux, než našla ochranný prostředek: postřik z modré skalice, vápenného mléka a vody. 80. léta 19. století tak značně utrpěla zruinovanými sklizněmi a přílivem padělaného a falšovaného vína. Chronický nedostatek vína zvedl prudce jeho cenu. Vína, která byla původně považována za vhodná jen k výrobě octa nebo k destilaci byla dodávána na trh. Do vína se přidávala voda, vyrábělo se z hrozinek dovážených především z Řecka a také se falšovalo za pomoci řepného cukru. Po zvládnutí révokazu se však ani vínům z nejlepších vinic nedostávalo něčeho z dřívější kvality. V reakci na smrtící hmyz a dvě opakující se nákazy začali vinaři nadměrně hnojit. A jaký je konečný účet poloviny století, následující po Zlatém věku ve

Francii? Celková rozloha révy se snížila o jednu třetinu a kolem 30 % zničených ploch nebylo nikdy znovu osázeno. Pozitivní však bylo, že krize přivedla do odvětví, které se často uzavíralo do nezpochybňovaných tradic, vědu.

3.5.24 Víno v Itálii v 19. století

Pro identitu Itálie je víno ještě důležitější než pro Francii. Nenašli byste ani jednu provincii, ve které by se nepěstovala réva. Italská půda je velmi úrodná a podnebí je vhodné pro pěstování révy. Italové si proto zvykli, že se o révu nemusejí téměř starat a příliš o ni nepečovali. Špatná kvalita vín určených pro běžnou spotřebu tak pocházela nejen ze zanedbaného obdělávání a šlechtění ale také ze špatné výroby. Ve 14. století byly Benátky jedním ze středisek světového obchodu s vínem. Itálie disponovala rozmanitostí odrůd a velkým množstvím místních způsobů jejich zpracování ale víno se většinu nevyrábělo s dostatečnou péčí nebo znalostmi. První provincií, která pro své víno využila nové poznatky vinařské vědy byl Piemont. Piemont odlišil druh vína pro každou odrůdu a pojmenoval vína podle jejich odrůd. Jednou z hlavních výhod Piemontu bylo velké množství dobrých, chladných sklepů, kde se víno mohlo stabilizovat a dále zrát. Lahvováno bylo až tehdy, kdy bylo skutečně hotové a připravené k pití, často po deseti až patnácti letech v sudu. Do obliby se dostal vermut, který byl poprvé namíchán v Turíně. Jedná se o aromatizované a fortifikované víno. Při aromatizaci hraje důležitou roli pelyněk a směs bylin. Vermut se postupem času začal vyvážet do celého světa.

3.5.25 Víno ve Španělsku v 19. století

Nikde na světě, dokonce ani v Itálii, nebyl takový rozdíl mezi víny určenými na export a víny pro domácí spotřebu tak výrazný jako ve Španělsku. Sedláci své sklizně uchovávali v kožených měších vymazaných smůlou, ze kterých víno přejímalo nepříjemnou chuť a stávalo se kalným. Láhve a sudy byly výjimkou a podzemní vinné sklepy měly jen kláštery a velká obchodní města. Z exportovaných vín v 19. století bylo nejdůležitější sherry, které dokonce během padesáti let překonalo portské. Jedinou výjimkou bylo víno Rioja, které našlo své místo jako luxusní stolní víno Španělska. Region Rioja leží v povodí horního toku řeky Ebro. Region se v 19. století pokusil o modernizaci. Zavedl bordeauxské metody do vinařství a začal používat sudy. Dozrálá vína ve sklepech tak bez problémů přežila dlouhou cestu na Kubu a do Mexika. Nejvýznamnějšími pobřežními exportními

oblastmi byla Andalusie a přilehlá oblast Valencie. I španělské vinice byly napadeny padlím a peronosporou, která byla importována z Portugalska na amerických odnožích. Největší škodu napáchala v nejvíce deštivých oblastech. Oblast Rioja tak byla postižena a Galicie zničena. Rioja se tak stala téměř jediným dodavatelem vzkvétajícího přístavu Bilbao. Ke konci 19. století se do oblasti dostala mšice révokaza a bezohlední obchodníci zneužívali dobré jméno oblasti k prodeji vín vyráběných s nejlevnějším průmyslovým alkoholem z Německa. Španělsko také muselo čelit samozásobování vínem amerických kolonií. Především v Peru, Chile, Brazílii a Argentině.

3.5.26 Víno a 20. století

Sklizně let 1899 a 1900 vytvořily v Bordeaux jednu z proslavených dvojic, stejně jako sklizně let 1989 a 1990. Obě dvojice byly skvělé, navíc každá z nich s vlastním stylem a charakterem. Na prahu 20. století se však vinařský průmysl dostal na pokraj deprese, která byla nejdelší a nejhorší v celé moderní historii. Špatné počasí, neúroda, válka, náhlý pokles cen a fanatismus. První světová válka zvýšila spotřebu francouzských vín. Po válce opět následoval pokles cen. Poválečná krize však způsobila pokles zákazníků prestižních regionů vyvážejících víno. Ostatní státy neměly peníze na šampaňská, bordeauxská a burgundská vína. Ruská Říjnová revoluce zlikvidovala jeden z nejvýnosnějších trhů Francie. Německo, Rakousko a Maďarsko byly vyčerpány válkou a Británie začala preferovat levnější koktejly. Peníze tak měly pouze Spojené státy, které zlikvidovaly sami sebe celonárodní prohibicí. Prohibice, která v letech 1920 až 1933 panovala na celém území Spojených států znamenala úplný zákaz výroby a prodeje alkoholu. Paradoxem bylo, že se spotřeba vína zvýšila o více než polovinu. Legálně bylo i nadále povoleno vyrábět víno pro lékařskou a církevní spotřebu. Zákon však povoloval výjimky, a tak se mohlo vyrobit pro domácí spotřebu až 200 galonů (909 litrů) ročně neopojného moštu a šťávy. To byla špatná zpráva pro vinařské firmy ale zlatý důl pro pěstitele hroznů a železniční společnosti. Prvním státem, který prohibiční zákony zrušil byla Kalifornie. Sklizeň po zrušení prohibice se však ukázala být pro vinařské firmy hrozbou. Mnohé z nich nevyráběly víno léta, zařízení a sudy byly po tolika letech mimo provoz nepoužitelné a mnohým vinařům a pěstitelům se nedostávalo i v těch nejzákladnějších principech jejich řemesla. Amerika tak přišla nejen o svůj vinařský průmysl, ale i o vkus a chuť ve věci vína. (Johnsons, 2008)

3.6 Vývoj vinařství v Čechách a na Moravě

První vinice na našem území byla založena ve 3. století římskou posádkou na Pálavě. Stalo se tak na základě příkazu římského císaře Proba. Díky archeologickým nálezům semen révy a vinařských nožů víme, že v 9. století na území Velkomoravské říše bylo rozvinuto vinařství. První víno do Čech dorazilo v roce 892. Podle pověsti je dostal český kníže Bořivoj a jeho manželka Ludmila od moravského knížete Spytihněva k oslavě narození jejich syna Spytihněva.

Ludmila a její vnuk Václav položili základ vinařství v Čechách. Již v 10. a 11. století byly zakládány první vinice v okolí Mělníka a Litoměřic. Václav se učil pěstovat révu a vyrábět víno a byl vinaři uctíván jako nejvyšší perkmistr vinic. Především zásluhou klášterů byly v 12.–14. století zakládány souvislé celky vinic, na kterých byly použity odrůdy vína z Německa a Francie a také tamní způsoby pěstování révy. Již v této době byla vydána řada zákonů a nařízení týkajících se vína.

Vzorem pro úpravu právních vztahů na Moravě se stalo Falkenštejnské horenské právo. Pod pojmem horenské právo je shrnuta celá řada předpisů, týkajících se viničních prací, desátkové povinnosti, zaměstnávání a odměňování dělníků, udržování vodotečí a cest, ochrany vinic a trestů za krádeže. Na následujících řádcích je uvedeno pár příkladů horenského práva z roku 1309. Pokud se vinař nebude o svoji vinici 3 roky starat, přijde o ni. Perkmistr se souhlasem výběřčího desátku, rady a obce vyhlásí den sklizně hroznů. Pocestný nebo poutník si může utrhnout jeden nebo dva hrozny na zahánání hladu nebo žízně. Ustanovení tohoto práva se v obci Falkenštejn udržela až do 18. století a stalo se i vzorem Mikulovského horenského práva z roku 1586.

O horenská práva v Čechách se zasloužil především Karel IV. nařízením k zakládání vinic platných pro Prahu a okolí z roku 1358. Nařízení mělo 9 bodů, níže je uvedeno několik příkladů. Vinice se budou zakládat na všech horách obrácených k poledni v okruhu tří mil od Prahy. Každý vlastník musí s vysazováním vinic začít do 14 dnů od tohoto privilegia. Pokud sám vinice zakládat nechce, purkmistr je propůjčí těm, kdo vinice vysází. Všechny vinice vysazené v roce 1358 a v dalších letech budou navždy osvobozeny od ungeltu a zemské berně. Vinicím nesmí nikdo škodit, pokud bude v noci přistižen, přijde o hrdlo. Karel IV. se ve svém mládí setkal s rozvinutým vinařstvím v Burgundsku a následně na

Moravě. Poznal tedy hlavní výhodu této zemědělské činnosti, která dokázala zaměstnat velký počet dělníků z řad městské chudiny. Zaznamenal touhu měšťanů po získání nemovitostí a využil ji k zakládání vinic na neobdělávaných a svahovitých pozemcích. Tyto pozemky byly ve vlastnictví krále, šlechty nebo duchovenstva, a tito neměli povětšinou zájem pozemky obhospodařovat. Bylo pro ně tedy výhodnější pobírat desátkové víno a král dostával pozemkovou rentu.

V 15. století se viniční plochy v Čechách a na Moravě rozrůstaly především díky činnosti měšťanů, kteří investovali své prostředky do zakládání nových vinic na svazích. Výroba vína stoupala a hrozbou začala být vína dovážená ze zahraničí. Vinaři tak začali požadovat zákaz dovozu zahraničních vín v zimním období.

V 16. století roste viniční plocha na českém a moravském venkově. Roste však i počet případů nesprávného zacházení s vínem a jeho pančování. Je ohrožena zdravotní nezávadnost vín a král musí zasáhnout. Král také přichází o důchod z vinic, a to v důsledku nesrovnalostí v gruntovních knihách, začíná být tedy vyžadována přesnější forma zápisů a lépe propracované viniční řády. V roce 1558 vychází naše nejstarší odborná vinařská publikace, kterou napsal pražský učitel Jan Had. Spis Vinice v jakém položení býti má popisuje viniční práce a uvádí seznam a popis odrůd pěstovaných na pražských vinicích. Převahu měly hunské nebo od nich odvozené odrůdy Vídeňka (Weisser Heunisch), Běl (Gelber Heunisch), Klenice (Goher), Muškate (Muškát bílý), Němčina (Rulandské šedé), Bronišť (Tramín bílý), Topol (Běloočko).

V 17. a 18. století dochází ke kulminaci viniční plochy v Čechách a na Moravě. V některých letech dochází k tak velké nadprodukcí vína, že ji nelze umístit na domácích trzích. Výrobci tak pro svá vína hledají odbyt v zahraničí. Zejména v Praze se snižuje rentabilita městských vinic, protože právě tam se snaží dovážet svá vína nejen výrobci domácí ale i zahraniční.

V 19. a 20. století je vinařství ovlivněno válečnými konflikty, které připravily o život mnoho lidí a mnoho jich muselo opustit naše země. Tento úbytek obyvatel měl za následek zpustnutí vinic. Měšťané se raději věnovali obchodu a řemeslu. O obnovu a rozrůstání vinic se zasloužilo především chudé venkovské obyvatelstvo, pro které byly vinice dodatečným zdrojem příjmů. Na vinařství se také podepsalo zrušení roboty. Díky uvolnění

pracovníků v zemědělství se mohl začít rozvíjet průmysl. Průmyslová generace však preferovala pivo a kořalku, a tak spotřeba vína prudce klesala. Snižovala se i produkce vína, protože zemědělci raději pěstovali průmyslové plodiny, především cukrovku. Katastrofy v podobě nákaz se nevyhnuly ani našemu území. V roce 1890 se révokaz dostal na Znojensko. Révokaz na přelomu století zničil většinu vinic. Po této kalamitě byly nové vinice osazovány především jakostnějšími odrůdami révy, a to v ucelených parcelách jedné odrůdy. Na počátku 20. století se zlepšuje způsob výroby vína, a to především díky osvětové činnosti Ústředního svazu čs. vinařů se sídlem v Brně.

Od 30. let 20. století roste význam vinařských družstev, především na Moravě. Dochází k přeměně vína ze zemědělského produktu na zboží a zvýšení odbytu domácích vín podporuje propagační činnost. Československé zemědělství prošlo ve druhé polovině 20. století strukturálními změnami. Nutná byla přeměna vinohradnictví na velkovýrobní formy, které mohly zajistit rentabilitu zemědělské výroby, a to v rámci smíšených zemědělských podniků. Toho bylo dosaženo díky zakládání nových vinic na pozemcích, které byly přístupné pro mechanizaci viničních prací a současně díky rychlému rozvoji zpracovatelských kapacit přizpůsobených k produkci odrůdových vín stejného typu z velkých územních celků. Bylo tak dosaženo snížení výrobních nákladů a ceny odrůdových vín se staly přístupné široké veřejnosti, která se opět pomalu začala vracet ke konzumaci vína.

K rozvoji oboru přispěl vinařský zákon z roku 1995 a rozsáhlá privatizace, která se dotkla nejen vinohradnictví ale i produkce vína. Zvýšení kvality vína především za pomoci zlepšení agrotechnických zásahů při ošetřování vinic a rozsáhlé investice do moderních technologických zařízení zpracovatelských kapacit, přinesly vyšší oblibu vína. Zájem o víno se zvýšil publikováním zajímavé a pro širokou veřejnost přístupné literatury, spolu s televizními pořady o víně. Velké oblíbě se také těší vinařská turistika a speciální pobyty zaměřené na poznávání vinařských oblastí. Naším vínům se tak dostává větší pozornosti ze strany poučených konzumentů. Zvýšený zájem o víno vedl k rozšíření našich viničních ploch a změnu odrůdové skladby ve prospěch jakostních vín. Tím je docílena lepší konkurenceschopnost našich vín nejen v Evropské unii, ale i v ostatních zemích. (Kraus, 1999)

4 Praktická část

V praktické části je nejdříve popsána česká a evropská právní úprava vinařství. Dále jsou představeny tuzemské vinařské instituce. Následně je zhodnocen trh s vínem v České republice. Na základě praktické části jsou vypracována doporučení pro vinaře.

4.1 Česká právní úprava vinařství

Vinohradnické a vinařské právo je součástí práva zemědělského. Vinohradnické právo patří do rostlinné výroby. Ta je upravena v Zákoně o zemědělství. Právo vinařské patří do potravinového práva, které je upraveno Zákonem o potravinách a tabákových výrobcích. Nejdůležitějším pramenem práva v této oblasti je však Zákon o vinohradnictví a vinařství.

4.1.1 Zákon o vinohradnictví a vinařství č. 321/2004 Sb.

Tento zákon upravuje podmínky a požadavky v oblasti vinohradnictví. Tímto zákonem bylo dosaženo plné slučitelnosti vinařského práva České republiky s právem Evropské unie, zákon se totiž přímo odvolává na použitelné předpisy EU. Zákon má dvě prováděcí vyhlášky Ministerstva zemědělství č. 323/2004 Sb. a č. 324/2004 Sb. a byl novelizován zákonem č. 215/2006 Sb. Zákon se nevztahuje na vinné hrozny určené k přímé lidské spotřebě, hroznovou šťávu, zahuštěnou hroznovou šťávu, vinný ocet, případně potraviny nového typu nebo složky potravin nového typu.

Zákon nejdříve vymezuje základní pojmy. Vinicí se rozumí zemědělsky obhospodařovaná půda souvisle osázená keři vinné révy jednoho pěstitele o celkové výměře větší než 10 arů, jež obdrží registrační číslo od Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského (dále jen „Ústav“). O registrační číslo může požádat i majitel vinice menší než 10 arů. Za vinici je také považována vinice vyklučená, k níž nebylo Ústavem uděleno právo na opětovnou výsadbu. Hektarový výnos je podíl množství vinných hroznů sklizených v jednom vinařském roce a plochy vinice, na nichž byly tyto hrozny vypěstovány, vyjádřený v tunách na jeden hektar. Mezi vinohradnické činnosti patří výsadba a pěstování révy, sklizeň vinných hroznů, výsadba a pěstování révy podnožové a produkce révových sazenic. Mezi vinařské činnosti patří zpracování vinných hroznů, rmutu, hroznového moštu nebo vína, povolenými technologickými postupy, plnění produktu do obalu, označování

produktu a jeho uvádění do oběhu. Slovem rmut se označují zpracováním narušené vinné hrozny, z nichž lze vyrobit produkt. Jako stupeň normalizovaného moštoměru je označován obsah zkvasitelných cukrů ve vinných hroznech, který je vyjádřen v kilogramech na jeden hektolitr hroznového moštu. Cukernatost je obsah zkvasitelných cukrů v hroznovém moštu, vyjádřený ve stupních normalizovaného moštoměru. Jako vinný nápoj je označován nápoj obsahující nejméně 50 % vína. Vinný střík je víno smíchané s vodou, sodovou nebo minerální vodou.

Zákon dále stanovuje pěstitelské oblasti pro jakostní víno. Na našem území se nachází vinařská oblast Čechy, která má dvě podoblasti, a to mělnickou a litoměřickou. A dále vinařská oblast Morava, s podoblastmi: mikulovská, slovácká, velkopavlovická a znojenská. Tyto podoblasti tvoří vinařské obce, na jejichž území jsou vymezeny viniční tratě nebo jejich části. Vinařské podoblasti, obce a tratě stanovuje Ministerstvo zemědělství. Co se týče nové výsadby, na udělení povolení není právní nárok. Ústav však na základě žádosti fyzické nebo právnické osoby a současně splnění podmínek rozhodne o povolení nové výsadby. O odvolání proti tomuto rozhodnutí Ústavu rozhoduje Ministerstvo zemědělství. Ústav také rozhoduje o udělení práva na opětovnou výsadbu, a to na žádost pěstitele, který vyklučil vinici, nebo se zaváže, že stanoveným způsobem vinici vyklučí před uplynutím třetího roku od výsadby nové vinice. Pokud pěstitel uskutečňuje výsadbu v rozporu s předpisy Evropské unie, a pokud porušuje paragrafy týkající se nové a opětovné výsadby tohoto zákona, Ústav rozhodnutím pěstiteli uloží, aby na své náklady vinici vyklučil. Pokud na takové vinici byly sklizeny hrozny, nebo z nich již byly vyrobeny produkty, pak Státní zemědělská a potravinářská inspekce (dále jen „Inspekce“) rozhodne o dalším způsobu nakládání s těmito produkty.

Zákon upravuje povinnosti výrobců, ti jsou povinni písemně oznámit Ústavu, nejpozději v den zahájení, přerušení nebo ukončení výroby produktů, své jméno, příjmení a místo trvalého pobytu, pokud se jedná o fyzickou osobu a obchodní firmu nebo název sídla, jde-li o osobu právnickou, a místo výroby produktu. Dále je výrobce povinen dodržovat požadavky na výrobu, jakost a zdravotní nezávadnost, odstranit vedlejší produkty vznikající při zpracování nebo výrobě produktů, dodržovat požadavky na provozní a osobní hygienu při výrobě produktů, oznámit Inspekci výrobu matolinového vína pro vlastní spotřebu a zajistit soustavnou kontrolu své produkce. Co se týče enologických

postupů a ošetřování produktu, musí být v souladu s předpisy Evropské unie, tímto zákonem a prováděcím právním předpisem. Do produktu je zakázáno přidávání jakýchkoliv látek, pokud není stanoveno jinak. Za přidávání není považováno přecházení látek do produktu, kterému nelze technicky ani technologicky zabránit, pokud zůstane zachována zdravotní nezávadnost produktu. Výrobce je povinen oznámit Inspekci zvyšování nebo snižování obsahu kyselin. Jakostní víno s přívlastkem je zakázáno konzervovat chemickými látkami, s výjimkou oxidu siřičitého.

Zákon se dále zabývá úpravami produktu. Výrobce je povinen informovat Inspekci před zvýšením přirozeného obsahu alkoholu v produktu. U jakostních vín s přívlastkem je však zvyšování cukernatosti zakázáno. U čerstvých hroznů, hroznového moštu, částečně zkvašeného hroznového moštu a mladého vína lze cukernatost zvýšit při nepřekročení hodnot stanovených předpisy Evropské unie. Výrobce je také povinen podat Inspekci hlášení o slazení. U jakostních vín s přívlastkem je slazení zakázáno. Částečně zkvašený hroznový mošt smí být nabízen ke spotřebě pod označením burčák.

V zákoně je také řešena problematika označování produktu. Je zakázáno uvádět údaje poukazující na zesílený účinek, jako například sousloví zdravotní nebo přírodní víno. Na obalu lze uvádět získaná ocenění a medaile získané na soutěžích a výstavách vín. Na etiketě lze dále uvést, že víno splňuje požadavky pro účely církví a náboženských společností, například mešní víno, košer víno. Jako víno je zakázáno označovat nápoje ze zředěného hroznového moštu, nápoje vyrobené alkoholovým kvašením výluhů z matolin, nápoje vyrobené kvašením zředěných vinných kalů a směsi vyrobené z ovoce, sladu, medu a rostlin. Označení Chateau lze na etiketě uvést, pokud hrozny pocházejí výhradně z tohoto podniku nebo se výroba vína provádí v tomto podniku. Chateau je historický výraz spojený s typem oblasti a druhem vína pocházející z podniku, který je takto označován nejméně po dobu pěti let.

Pro vinaře jsou velmi důležité paragrafy týkající se kategorizace vína. Nejnižší kategorií je víno bez původu, dříve označované jaké víno stolní. Víno s chráněným označením původu, zemské víno, je v podstatě lepší víno bez původu. V současné době je největší zájem o jakostní vína a vína s přívlastkem. Do přívlastkových vín patří: kabinet, pozdní sběr, výběr z hroznů, výběr z bobulí, ledové a slámové víno a výběr z cibéb. V samostatných kategoriích se nachází víno šumivé, perlivé a likérové.

Vína, která se vyrábějí z odrůd typických pro určitý region, se nazývají vína originální certifikace. (Zákony pro lidi [online], 2004)

4.1.2 Vyhláška provádějící zákon č. 323/2004 Sb.

Touto vyhláškou se provádějí některá ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství. Je přesně určen seznam moštových odrůd révy vinné, ze kterých je dovoleno vyrábět jakostní víno stanovené oblasti. Tento seznam je veden ve Státní odrůdové knize. Mezi schválené bílé odrůdy patří: Bouvierův hrozen, Muškát moravský, Muškát Ottonel, Müller Thurgau, Neuburské, Rulandské bílé a šedé, Rother Riesling, Ryzlink rýnský a vlašský, Sauvignon, Sylvánské zelené, Tramín červený a Veltlínské zelené a červené. Mezi schválené červené odrůdy patří: Frankovka, Modrý Portugal, Rulandské modré a Svatovavřínecké.

V přílohách této vyhlášky jsou uvedeny podrobné požadavky na výrobu některých produktů a fyzikální, chemické a smyslové požadavky na jejich jakost. Jedná se o choroby a vady vína, smyslové požadavky na jakost vína, smyslové požadavky na jakost vína perlivého a šumivého, likérového a aromatizovaného vína a dále fyzikální a chemické požadavky na jakost vína.

Dále vyhláška řeší postup při odstraňování vedlejších produktů vznikajících při zpracování nebo výrobě produktů. Toto odstranění vedlejších produktů se provádí jejich prodejem, destilací, likvidací ve vinici nebo jiným prokazatelným způsobem. O tomto odstranění musí výrobce provést záznam do evidenční knihy.

Vyhláška se také zabývá označováním produktů. Víno lze označit slovem *barrique*, pokud zráló nejméně 3 měsíce v dubovém sudu, jehož objem je v rozmezí 210 až 250 litrů, který nebyl pro výrobu vína používán déle než 36 měsíců. Za víno, které zráló v sudu, lze označit víno, které zráló v dřevěném sudu nejméně 6 měsíců. *Klaret* je označení pro bílé víno vyrobené z modrých hroznů bez nakvāšení. *Růžák* nebo *ryšák* je víno vyrobené ze směsi hroznů nebo moštu z bílých, případně červených, a modrých vinných hroznů. Za archivní víno označujeme víno uváděné do oběhu nejméně 3 roky po roku sklizně. Mladé víno je nabízeno spotřebiteli ke konečné spotřebě nejpozději do konce kalendářního roku, ve kterém proběhla jeho sklizeň. Za první sklizeň je považována sklizeň uskutečněná ve třetím roce po výsadbě vinice. Souslovím *botrytický sběr* lze označit víno, které je vyrobeno z hroznů, které byly alespoň ze 30 % napadeny ušlechtilou plísní šedou *Botrytis*

cinerea P. Pokud víno při výrobě bylo ponecháno na kvasnicích po dobu nejméně 6 měsíců, lze ho označit termínem zrálá na kvasnicích. Označení rezerva je možné použít pro víno, které zrálá nejméně 24 měsíců v dřevěném sudu a následně v láhvi.

Výrobce může na etiketě uvést informace pro spotřebitele, které se týkají způsobu výroby vína, charakteristických smyslových vlastností vína, historie vína, přírodních nebo technických podmínek, které dávají základní charakteristické vlastnosti tomuto vínu, vyzrálálosti vína dosažené skladováním vína, doporučení, ke kterému jídlu je víno vhodné, způsobu jakým je víno vhodné podávat a způsobu jeho skladování.

Vyhláška stanovuje údaje zapisované do Registru vinic a požadavky na vedení Evidenčních knih. A dále postup certifikace vína. (Zákony pro lidi [online], 2004)

4.1.3 Vyhláška stanovující podoblasti obce a tratě č. 254/2010 Sb.

Tato vyhláška stanovuje seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí. Jak již bylo zmíněno výše, vinařské podoblasti ve vinařské oblasti Morava jsou mikulovská, slovácká, velkopavlovická a znojenská a vinařské podoblasti ve vinařské oblasti Čechy jsou mělnická a litoměřická. Hranice jednotlivých viničních tratí jsou zakresleny ve státním mapovém díle, uloženém u obce, městse, města, městského obvodu, popřípadě městské části, do jejíhož území vinařská obec spadá, a u Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského. (Zákony pro lidi [online], 2010)

4.2 Evropská právní úprava vinařství

Právní úprava vinohradnictví a vinařství patří do Společné zemědělské politiky EU. Ta je nejstarší politikou Evropského společenství. Nařízení jsou právně závazná a platí v celém rozsahu a na celém území EU.

4.2.1 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 o společné organizaci trhů se zemědělskými produkty

Jedná se o základní nařízení pro celé zemědělství, tedy i pro vinařství. Nařízení se zabývá nutností určení enologických postupů a omezení týkajících se výroby vína, zejména pokud jde o scelování a používání některých druhů hroznového moštu, šťávy a čerstvých vinných

hroznů pocházejících ze třetích zemí. Ke splnění mezinárodních norem je třeba zohlednit enologické postupy doporučené Mezinárodní organizací pro révu a víno. Dále je řešena problematika řízení systému povolení pro výsadbu révy. Povolení není třeba, pokud se jedná o výsadbu vinic k pokusným účelům, za účelem roubů a vinice, jejichž víno je určeno pouze ke spotřebě v domácnosti daného vinaře. V nařízení jsou uvedeny přípustné enologické postupy a analytické metody. V přílohách jsou vymezeny moštové odrůdy a jejich zařazení. Pokud je moštová odrůda vyňata ze zařazení, musí se do 15 let po vyloučení vykloučit. Pokud je víno vyrobeno z moštových odrůd, které neodpovídají žádnému z druhů, lze víno použít pouze pro vlastní spotřebu domácnosti vinaře, k výrobě vinného octa nebo destilaci. V příloze jsou uvedeny definice týkající se odvětví vína, a to v souvislosti s révou, výrobou a obsahem alkoholu. Dále jsou specifikovány druhy výrobků z révy vinné. V části omezení je u všech povolených enologických postupů zapovězeno přidávání vody, kromě případů zvláštní technické potřeby. Nelze také přidávat alkohol, s výjimkou získávání hroznového moštu z čerstvých vinných hroznů a alkoholizované víno pro destilaci lze použít pouze pro destilaci. Scelování vína pocházejícího ze třetí země s vínem z EU je na území EU striktně zakázáno. (EUR-Lex [online], 2013)

4.2.2 Nařízení Komise (ES) č. 606/2009 o enologických postupech

Tímto nařízením se stanovují prováděcí pravidla týkající se druhů výrobků z révy vinné, enologické postupy a omezení, která se na ně použijí. Obsah alkoholu u vína smí činit nejvýše 15 % objemových. Tato hranice se zvyšuje na 20 % objemových u vín, která jsou vyrobena bez obohacení, v určených vinařských oblastech. V příloze jsou uvedeny povolené enologické postupy, podmínky a meze jejich použití. Jedná se o horní meze oxidu siřičitého, obsahu těkavých kyselin a podmínky týkající se postupu slazení. Popsán je postup týkající se použití nových enologických postupů k pokusným účelům. Množství u těchto pokusů nesmí přesáhnout 50 000 hektolitrů na rok a pokus. Jsou stanoveny speciální enologické postupy použitelné na druhy šumivých a likérových vín. Definován je pojem scelování. Jedná se o míšení vín různého původu, odrůd, ročníků sklizně nebo různých druhů vína. Za scelování není považováno obohacování přídavkem zahuštěného hroznového moštu a slazení. Osoby, které se chystají zvyšovat obsah alkoholu, musí předložit prohlášení o těchto úkonech příslušnému orgánu. Prohlášení musí být také podáno v případech prikyselování a odkyselování. V příloze jsou uvedeny analytické metody používané pro rozbor vín. (EUR-Lex [online], 2009)

4.2.3 Nařízení Komise (ES) č. 607/2009 o označování vína

Nařízení vymezuje chráněná označení původu a zeměpisná označení. Název, který má být chráněn je zapsán pouze v jazyce používaném k popisu daného výrobku ve vymezené zeměpisné oblasti. Název je zapsán dle původního pravopisu. Kontrolní orgán provádí každoročně ověřování, které se týká organoleptických a analytických zkoušek výrobků na něž se chráněná označení vztahují. Dále se ověřují podmínky stanovené ve specifikaci výrobku. Tyto kontroly se provádí v členském státě, v němž se uskutečňuje výroba, a to prostřednictvím namátkových kontrol na základě analýzy rizik, odběru vzorků, systematických kontrol nebo kombinace výše uvedeného. Výrobek, který nesplní tyto podmínky, může být i nadále uváděn na trh, ale již bez chráněného označení. Žadatelé také mohou požádat o ochranu tradičních výrazů. Pokud tradiční výraz, pro který je požadována ochrana, splňuje stanovené podmínky, je uveden v elektronické databázi E-Bacchus.

Dále je řešeno označování a obchodní úprava. Výrobky, jejichž označování neodpovídá příslušným podmínkám nelze uvádět na trh v Evropské unii nebo je vyvážet. Zapovězeno je obalování uzávěrů kapslemi nebo fóliemi vyráběnými na bázi olova. Skutečný obsah alkoholu se uvádí v celých jednotkách nebo jednotkách zaokrouhlených na pět desetin. Pojem stáčírna je definován jako fyzická nebo právnická osoba, která se na vlastní účet zabývá plněním nebo nechává plnění provádět. Plněním se rozumí umístění produktu do nádob o objemu nejvýše 60 litrů za účelem jejich následného prodeje.

Ročník sklizně lze na etiketu uvést, pokud 85 % hroznů použitých k výrobě vína bylo sklizeno v daném roce. Stejně tak pokud je uvedena jedna moštová odrůda, bylo z této odrůdy vyrobeno minimálně 85 % produktu. Definovány jsou výrazy odkazující na některé výrobní metody. Dále jsou popsány podmínky pro použití některých zvláštních tvarů láhví. Ty musí splňovat následující požadavky. Jsou používány po dobu 25 let pro víno s určitým chráněným označením a jejich používání si spotřebitelé spojují s tímto určitým vínem. (EUR-Lex [online], 2009)

4.2.4 Nařízení Komise (ES) č. 436/2009 o registru vinic, hlášeníh, průvodních dokladech při přepravě vína a evidenčních knihách

V nařízení je řešena především evidence a kontrola vinic. Hlavním účelem registru vinic je sledování a kontrola produkčního potenciálu. Za účelem vytvoření a pravidelné aktualizace registru vinic členské státy shromažďují údaje o pěstitelích, kteří obhospodařují plochu osázenou révou vinnou větší než 0,1 hektaru, a dále o pěstitelích, kteří podléhají ohlašovací povinnosti. Členské státy jsou povinny alespoň jednou za pět let kontrolovat u pěstitele, zda jeho strukturální situace, vyplývající z údajů uvedených v registru pěstitelů a v registru produkce, odpovídá skutečnosti. Podle výsledků kontroly jsou registry následně upraveny. Producenti hroznů jsou povinni každoročně podávat příslušným orgánům prohlášení o sklizni. To se však netýká producentů, kteří určí svou celkovou produkci ke spotřebě v nezpracovaném stavu, k sušení nebo k přímému zpracování na hroznovou šťávu a dále producentů, jejichž podniky mají méně než 0,1 hektaru plochy vinic a nebudou žádnou část své sklizně uvádět na trh. Prohlášení o produkci jsou povinny podávat osoby, které ze sklizně běžného roku vyrábějí víno nebo mošt. To se netýká producentů, kteří vyrobí méně než 10 hektolitřů vína, a toto víno nebude uváděno na trh. Podnikatelské subjekty, s výjimkou soukromých spotřebitelů a maloobchodníků, jsou povinni každoročně podávat prohlášení o zásobách hroznového moštu, zahuštěného hroznového moštu, rektifikovaného moštového koncentrátu a vína.

Dále jsou stanoveny uznávané průvodní doklady, které doprovází přepravu vinařských produktů. Průvodní doklad se nevyžaduje u vinařských produktů v nádobách větších než 60 litrů, pokud jsou v nich přepravovány hrozny či hroznový mošt, které přepravuje pro své účely sám producent hroznů ze své vinice nebo provozu a celková vzdálenost nepřesahuje 40 kilometrů. Dále není třeba průvodní doklad, pokud se jedná o přepravu vinného octa, vinných kalů a matolin, částečně zkvašeného hroznového moštu pro vlastní spotřebu, obchodních vzorků a vzorků pro úřední laboratoř. Ve výjimečných případech mohou příslušné úřady prodloužit vzdálenost až na 70 kilometrů. Pokud je zjištěna přeprava bez průvodního dokladu, nebo s dokladem obsahujícím nepravdivé nebo neúplné údaje, pak je v krajním případě při neodstranění nesrovnalostí možnost zákazu prodeje produktu.

Evidenční knihy jsou povinny vést osoby, které mají v držení jakýkoli vinařský produkt, vyjma vinného octa, za účelem výkonu svého povolání nebo k obchodním účelům. Evidenční knihy nemusí vést maloobchodníci a osoby prodávající nápoje pouze ke spotřebě na místě. Do těchto knih se také zapisují používané způsoby ošetřování vína. Vedeny jsou zvláštní účty pro vstupy a výstupy produktů a látek, které mají osoby v držení za jakýmkoli účelem, včetně jejich použití ve vlastním zařízení. Jedná se například o sacharózu, zahuštěný hroznový mošt, rektifikovaný moštový koncentrát, látky používané k přikyselení a odkyselení a lihoviny destilované z vína. (EUR-Lex [online], 2009)

4.2.5 Nařízení Komise (EU) č. 203/2012 o biovínu

Toto nařízení stanovuje základní požadavky týkající se ekologické produkce vína. Především se jedná o enologické postupy a procesy, které mohou být zavádějící a je třeba je z produkce ekologického vína vyloučit. To platí pro zahušťování chladem, dealkoholizaci, odsíření fyzikálními metodami, elektrodialýzu a používání katechů, neboť všechny výše uvedené postupy mění skladbu vína. Dále je stanoven maximální možný obsah síry, který musí být nižší než u neekologických vín. Vína, která splňují pravidla pro produkci ekologického vína, mohou používat logo EU pro ekologickou produkci. (EUR-Lex [online], 2012)

4.3 Vinařské instituce v České republice

V České republice je velké množství institucí, které podporují vinaře v jejich činnosti. Na následujících řádcích je uvedena stručná charakteristika těch nejvýznamnějších.

4.3.1 Národní vinařské centrum

Národní vinařské centrum je obecně prospěšná společnost, která byla založena v prosinci 2001. Sídlem Národního vinařského centra se staly historické prostory zámku ve Valticích. Toto místo je více než příhodné, jelikož Valtice jsou centrem vinařství a turistiky v regionu. Mezi hlavní aktivity patří: pořádání Salonu vín a školení a seminářů pro odborníky i veřejnost, provoz degustačního pracoviště na hodnocení vín a specializovaného počítačového systému pro hodnocení vín. Národní vinařské centrum dále podporuje a propaguje česká a moravská vína, vydává odbornou vinařskou literaturu

a spravuje národní webové stránky www.wineofczechrepublic.cz. (Vinařské centrum [online], 2015)

Salon vín je nejvyšší soutěž v rámci systému Národní soutěže vín v České republice a navazuje na nominační podoblastní soutěže. Do soutěže se mohou přihlásit pouze vína vyrobená z hroznů vypěstovaných ve vinařských oblastech ČR. Přihlášená vína jsou následně ohodnocena degustační komisí, která dle kritérií daných statutem udělí tituly šampiona, vítězů kategorií a další ocenění pro daný ročník soutěže a dále udělí stovce nejlepších vín titul „Salon vín České republiky“. Ocenění v této národní soutěži vín jsou velmi prestižní jak pro dané víno, tak pro vinaře, který jej vyrobil. Takto oceněná vína jsou celoročně prezentována ve veřejné degustační expozici na Státním zámku ve Valticích. Návštěvníci zde mohou oceněná vína ochutnat i zakoupit. (Vinařské centrum [online], 2015)

4.3.2 Svaz vinařů České republiky

Svaz vinařů České republiky (dále jen „Svaz“) byl založen v červnu 1993 ve Velkých Bílovicích. Jeho hlavním posláním je hájení zájmů pěstitelů hroznů a výrobců vína, jak v našem státě, tak v zahraničí. Svaz vydává časopis Vinařský obzor a mezi jeho členy patří fyzické i právnické osoby podnikající v uvedených oborech a drobní vinaři prostřednictvím vinařských spolků v obcích. Mezi jeho hlavní cíle patří práce na stále se vyvíjejícím legislativním procesu vinařského zákona, jeho prováděcích předpisech a zajištění zájmů Svazu ve vztahu ke strukturám Evropské unie. Dále se snaží o vytváření rovných soutěžních podmínek pro všechny právnické a fyzické osoby v oboru. Přestupky proti těmto předpisům postihuje. Výsledkem těchto činností by měla být rentabilita vinohradnictví a vinařství, která se projeví i urychlenou obnovou vinic. Svaz také poskytuje praktické informace vinařům. Například stručné informace ze světa, informace z EU týkající se Společné zemědělské politiky a Společné organizace trhu s vínem. Na stránkách Svazu lze nalézt sekci zabývající se černým trhem s vínem. Svaz je každoročním garantem Mezinárodní soutěže vín Grand Prix Vinex a garantem nominačních oblastních výstav vín. (Svaz vinařů ČR [online], 2015)

Svaz vinařů ČR vyhláší prestižní vinařskou soutěž Vinařství roku. Na rozdíl od jiných vinařských soutěží v ČR se statut soutěže zakládá na komplexním posuzování vinařských

společností, tedy nejen na základě kvality vína, ale také podle toho, jak svým podnikáním přispívají k pozvednutí, rozvoji a modernizaci oboru vinařství. Vinařství soutěží ve třech kategoriích (malá, střední a velká) a jejich pořadí je stanoveno na základě odborné poroty. O hlavním vítězi rozhoduje veřejnost. (Svaz vinařů ČR [online], 2015)

4.3.3 Vinařský fond České republiky

Vinařský fond České republiky vznikl v roce 2002. Jeho úkolem před vstupem ČR do EU bylo, za pomoci prostředků získaných jako platba odvodů od pěstitelů vinic, výrobců vína a dovozců vína, a dále prostředků získaných jako dlouhodobě návratná finanční podpora od státu, podporovat výsadbu a obnovu vinic, a také podporovat propagaci prodeje vína. V současné době výhradně podporuje marketing vína, rozvoj vinařské turistiky a informuje veřejnost o vinohradnictví a vinařství. Vinařský fond pracuje na obdobné bázi jako organizace v ostatních vinařských zemích Evropy. (Vinařský fond [online], 2015)

V roce 2013 vydal Vinařský fond na propagaci prostředky ve výši zhruba 61 mil. Kč. Tato částka zahrnuje výdaje na komunikační kampaň značky „Vína z Moravy, vína z Čech“ a značek „Svatomartinské“ a „Růžové CZ“. Podrobný přehled vydaných plateb Vinařského fondu je uveden v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1: Přehled výdajů Vinařského fondu na propagaci v roce 2013

Forma	Vydané platby v Kč
Rozhodnutí o poskytnutí podpory: celkem z toho:	16 051 852,00
- Podpora marketingu (dle § 31 odst. 4 písm. a) vinařského zákona č. 321/2004 Sb.)	6 790 423,00
- Informování veřejnosti o vinohradnictví a vinařství (písm. b)	2 043 672,00
- Podpora rozvoje vinařské turistiky (písm. c)	7 217 757,00
Komunikační kampaň	30 561 480,79
Propagace na základě smluv	14 516 006,00
CELKEM	61 129 338,79

Zdroj: Vinařský fond, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

V roce 2013 tvořily celkové příjmy fondu zhruba 72 mil. Kč. Příjmy Vinařského fondu jsou tvořeny odvody za víno poprvé uvedené do oběhu (0,50 Kč/l), odvody z plochy vinic (350 Kč/ha), penále, úroky, dotacemi z rozpočtu územních samosprávných celků a finanční

podporou státu ve výši součtu všech příjmů Fondu. Podrobný přehled přijatých plateb Vinařského fondu je uveden v tabulce č. 2.

Tabulka č. 2: Přehled příjmů Vinařského fondu v roce 2013

Položka	Přijaté platby v Kč
Odvody za víno	20 594 913,50
Odvody za vinice	4 820 901,00
Penále	124 646,50
Úroky	398 688,34
Příjmy z prodeje produktů	1 062 028,00
Dotace z rozpočtu krajů	5 000 000,00
Finanční podpora státu	40 019 668,51
CELKEM	72 020 845,85

Zdroj: Vinařský fond, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

4.4 Zhodnocení trhu s vínem v České republice

V této části práce je zhodnocen současný stav na trhu vína v České republice. Nejdříve jsou porovnány roky 2004 a 2013. V roce 2004 došlo k významné historické události, kterou bylo začlenění České republiky do Evropské unie. Jelikož Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno za rok 2014 vyjde až v prosinci 2015, je zde uvedeno srovnání s rokem 2013. V práci jsou dále analyzovány nejdůležitější statistiky, týkající se našeho vinařství: spotřeba vína, produkce vína a zahraniční obchod s vínem.

4.4.1 Zhodnocení roku 2013

Dle výsledků registrace Ústředního kontrolního a zkušebního ústavu zemědělského činila v roce 2013 plocha vinic, představující současný produkční potenciál ČR 19,6 tis. ha. Obhospodařovaná plocha vinic tvořila 17,5 tis. ha. Ostatní plochy ve výši 2,1 tis. ha zahrnovaly vykloučené vinice, práva na opětovnou výsadbu a státní rezervu. V tomto roce bylo rozděleno 63,70 ha plochy státní rezervy, a k dispozici bylo ještě více než 1 tis. ha nerozdělených práv ze státní rezervy. (viz. tabulka č.3)

Tabulka č. 3: Jednotlivé položky produkčního potenciálu vinic v ČR v roce 2013

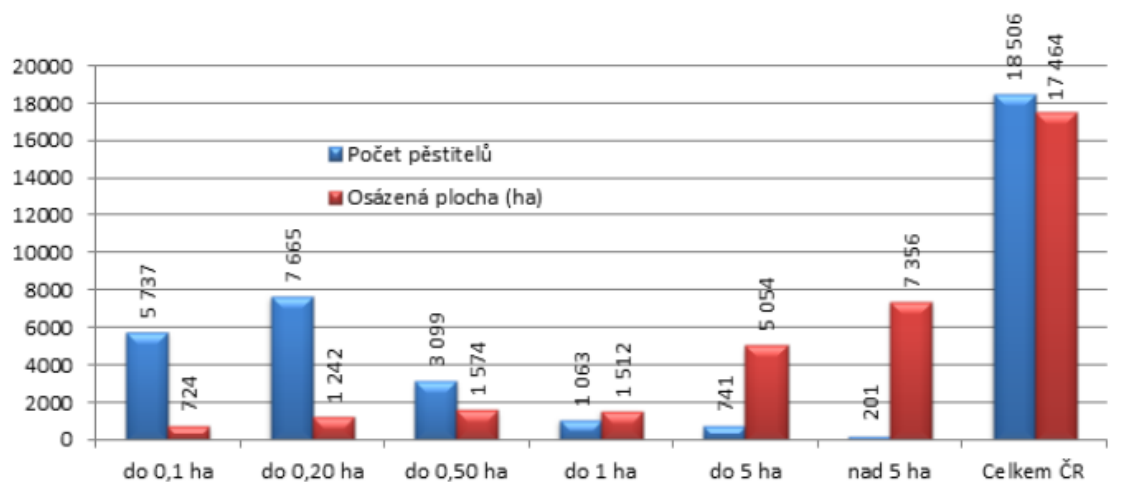
obhospodařované plochy vinic	17 463,51 ha
plochy vyklučných vinic	71,43 ha
plochy s právem na opětovnou výsadbu vinic	853,01 ha
stávající práva na výsadbu ve státní rezervě	1 245,50 ha

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

K 31.12.2013 bylo na našem území zaregistrováno celkem 18,5 tis. pěstitelů révy vinné. Podle údajů Českého statistického úřadu bylo sklizeno celkem 74 721 tun hroznů révy vinné a výnosnost se pohybovala na úrovni 4,77 t/ha. Celková produkce vína činila 500 tis. hl za rok, z toho 2/3 připadá na vína bílá a 1/3 na vína červená.

V současné době dochází ke koncentraci vinic o velké rozloze u malého počtu velkých pěstitelů. Pěstitelů s vinicemi nad 5 ha osázené plochy je pouze 1 % z celkového počtu pěstitelů, tito však obhospodařují více než 40 % celkové plochy vinic v ČR. Na druhou stranu 31 % z celkového počtu pěstitelů obhospodařuje vinice s plochou do 0,1 ha. Součet ploch těchto drobných vinic tvoří pouze 4 % z celkové plochy vinic v ČR. (viz. graf č.1)

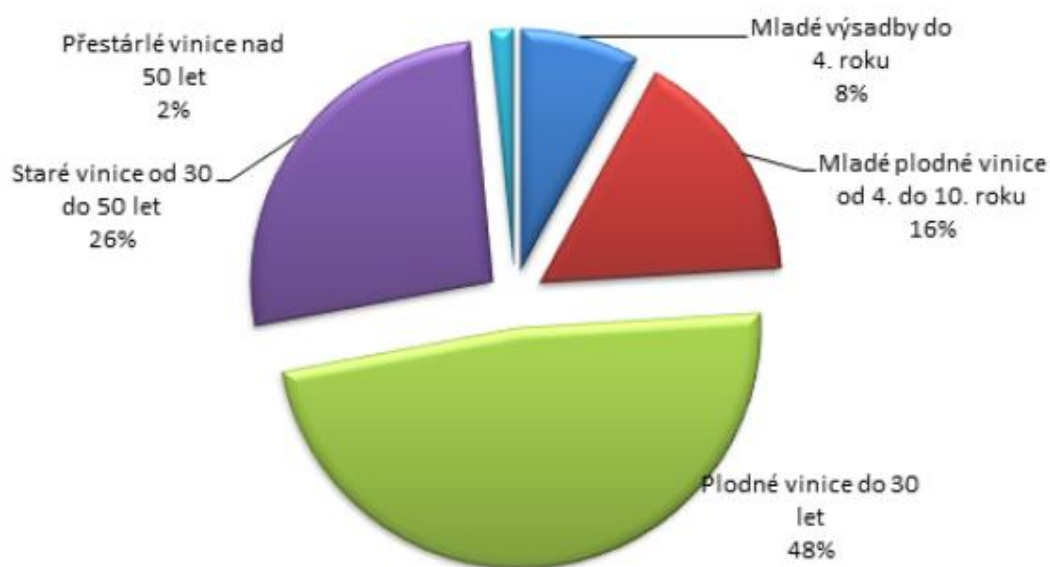
Graf č. 1: Struktura velikosti vinic v ČR dle osázené plochy a počtu pěstitelů k 31.12.2013

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

Co se týče věkové struktury vinic, v plné plodnosti (vinice do 30 let) je 48 % vinic. Starých vinic od 30 do 50 let je 26 % a jejich počet se mírně snižuje, jelikož je někteří vinaři opouštějí pro nerentabilitu pěstování hroznů. Také díky podporám na výsadbu vinic, které byli udělovány před vstupem ČR do EU, činí podíl mladých vinic od 4. do 10. roku 16 %. Na jejich podílu se uplatňuje využití práv na opětovnou výsadbu vinic a práva na novou výsadbu udělená ze státní rezervy. Mladé výsadby do 4. roku činí 8 % a přestárle vinice nad 50 let pouhá 2 %. (viz. graf č. 2)

Graf č. 2: Věková struktura vinic v ČR k 31.12.2013 v hektarech

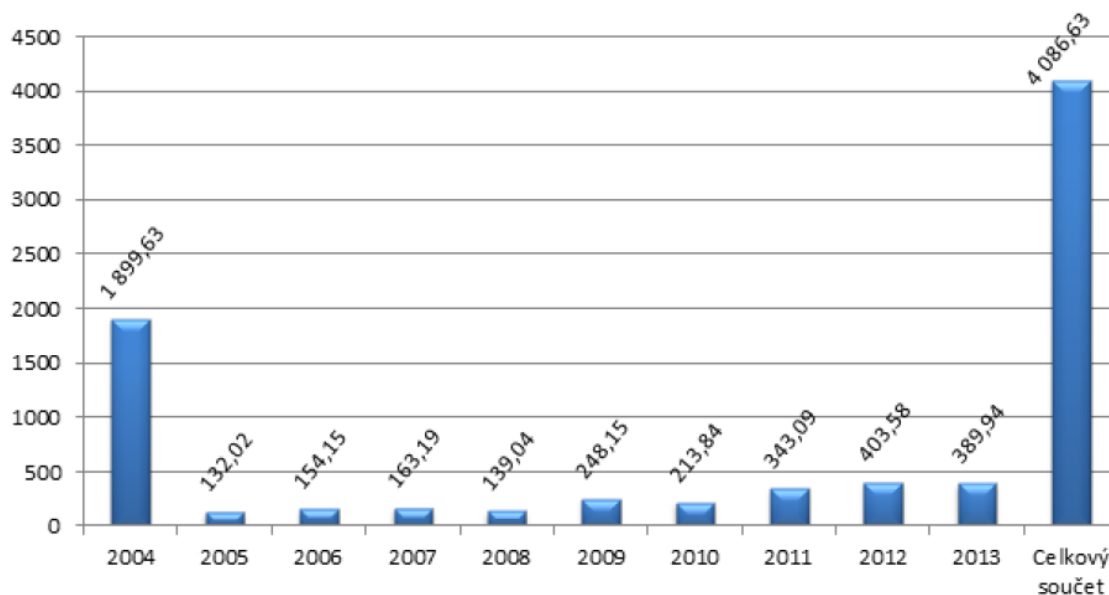

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

V roce 2013 bylo vysazeno 390 ha nových vinic, což je o 1 510 ha méně, než v roce 2004, a to především v důsledku ukončení výplaty státních dotací a dotací z Vinařského fondu na výsadbu nových vinic. Od roku 2005 jsou poskytovány podpory z EU prostřednictvím SZIFu na restrukturalizaci vinic v rámci víceletých projektů. Mírný nárůst nově vysázených ploch vinic byl zaznamenán od roku 2009. Celkový součet nové výsadby od roku 2004 do roku 2013 činí 4 090 ha. (viz. graf č. 3)

V letech 2010–2013 patřily mezi nejčastěji vysazované odrůdy v mladých výsadbách z bílých odrůd Pálava, Rulandské šedé, Hibernál, Chardonnay a Ryzlink vlašský, z modrých odrůd výrazně převažovalo Rulandské modré a dále pak Dornfelder, Modrý Portugal a Merlot. (eAGRI [online], 2014)

Graf č. 3: Výsadba vinic v ČR v hektarech v letech 2004–2013

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

4.4.2 Zhodnocení roku 2004

Dnem vstupu ČR do EU vešla v platnost společná organizace trhu EU, a s tím spojené přijetí povinností vyplývajících z bezprostředně závazných komunitárních předpisů. Návazně na tuto skutečnost vstoupil v platnost Zákon č. 321/2004 Sb., o vinohradnictví a vinařství a dále prováděcí vyhlášky a nařízení vlády. Nový zákon uvedl v povinnost odevzdat prohlášení o sklizni hroznů do 10. prosince daného roku. Z tohoto důvodu vycházejí situační zprávy od roku 2005 vždy v prvním čtvrtletí roku následujícího po daném roku. Jsou tak zohledněny výsledky sklizně sledovaného období.

K 1. květnu 2004 činil produkční potenciál ČR 19,2 tis ha, tedy o 400 ha méně než v roce 2013. Z toho celková osázená plocha byla 18,7 tis ha, což je při porovnání s rokem 2013 o 1,2 tis ha více. V tomto období bylo nevyužito pouze 0,5 tis ha ostatních ploch.

Počet zaregistrovaných subjektů byl 18 215, do roku 2013 se jejich počet navýšil na 18 506. (viz. tabulka č. 4)

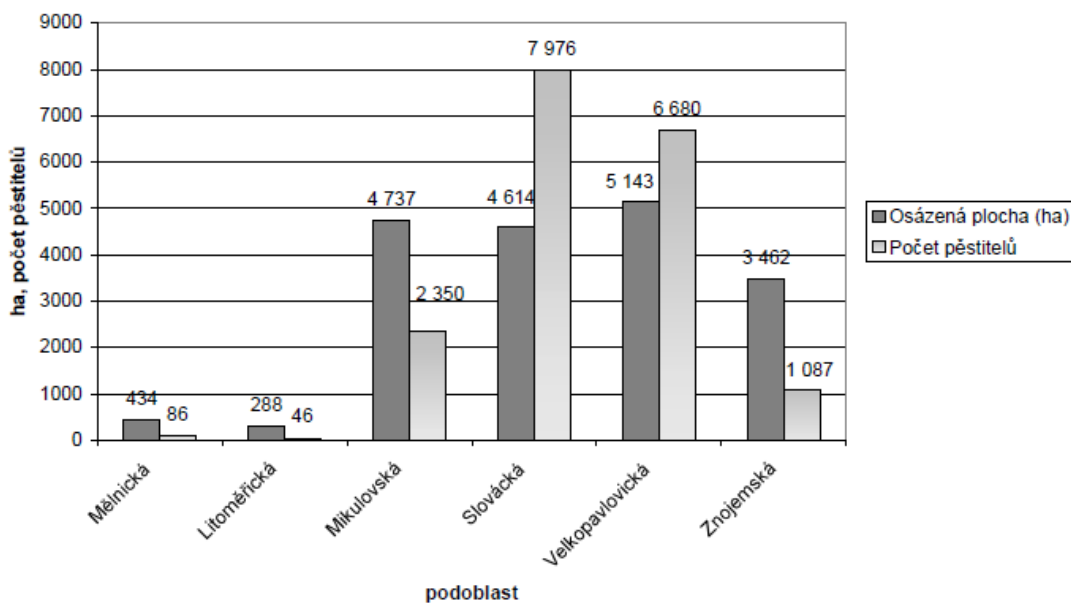
Tabulka č. 4: Jednotlivé položky produkčního potenciálu vinic v ČR k 1.5.2004

celkem osázené plochy	18 710,3 ha
z toho v Čechách	725,9 ha
plocha vykloučených vinic	551,2 ha
produkční potenciál ČR	19 261,5 ha
počet zaregistrovaných subjektů	18 215

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2004

V roce 2003 bylo sklizeno celkem 67 412 tun révy vinné a výnosnost se pohybovala na úrovni 5,70 t/ha. V roce 2004 se sklídilo o 2 321 tun révy vinné více oproti předchozímu období, ale na druhou stranu poklesla výnosnost na 5,38 t/ha. Celková produkce vína v marketingovém roce 2003/2004 činila 560 tis. hl, z toho bílého vína 380 tis. hl. Podle nového zákona se začal třídit přehled o velikosti plochy vinic a počtu pěstitelů, a to dle nových vinařských podoblastí. (viz. graf. č. 4)

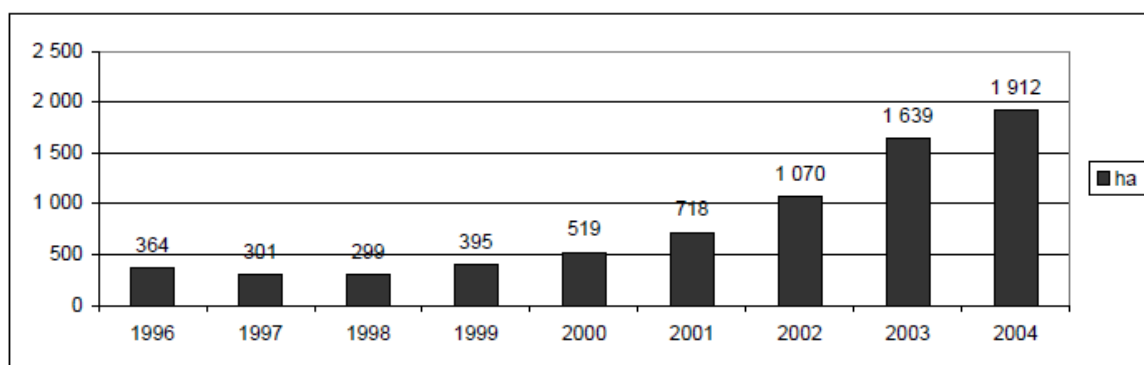
Graf č. 4: Přehled velikosti ploch vinic a počtu pěstitelů k 28.5.2004

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2004

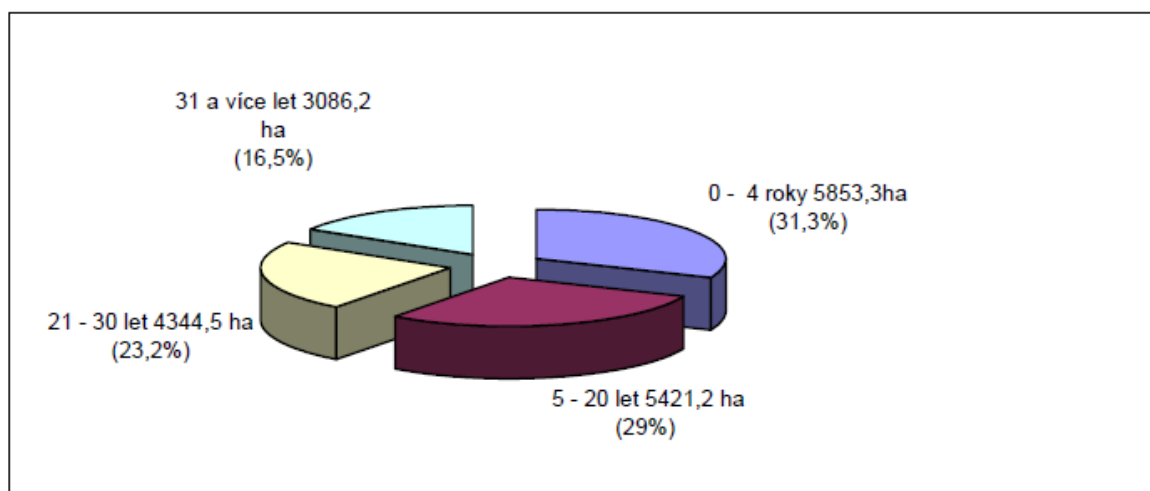
V roce 2004 byl vysazen rekordní počet nových vinic, a to 1900 ha. Ve srovnání s rokem 1998 se plocha vinic více jak 6x zvětšila. (viz. graf č. 5) Na věkové struktuře měli největší podíl mladé výsadby, 31,3 %, a to díky dotační politice Ministerstva zemědělství a Vinařského fondu. Oproti roku 2013 se jednalo o rozdíl 23,3 %. V plné plodnosti se nacházela pouhá 1/3 z celkové plochy vinic. (viz. graf č. 6)

Graf č. 5: Výsadba vinic v ČR v hektarech v letech 1996–2004

Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2004

Graf č. 6: Věková struktura vinic v ČR k 28.5.2004 v hektarech

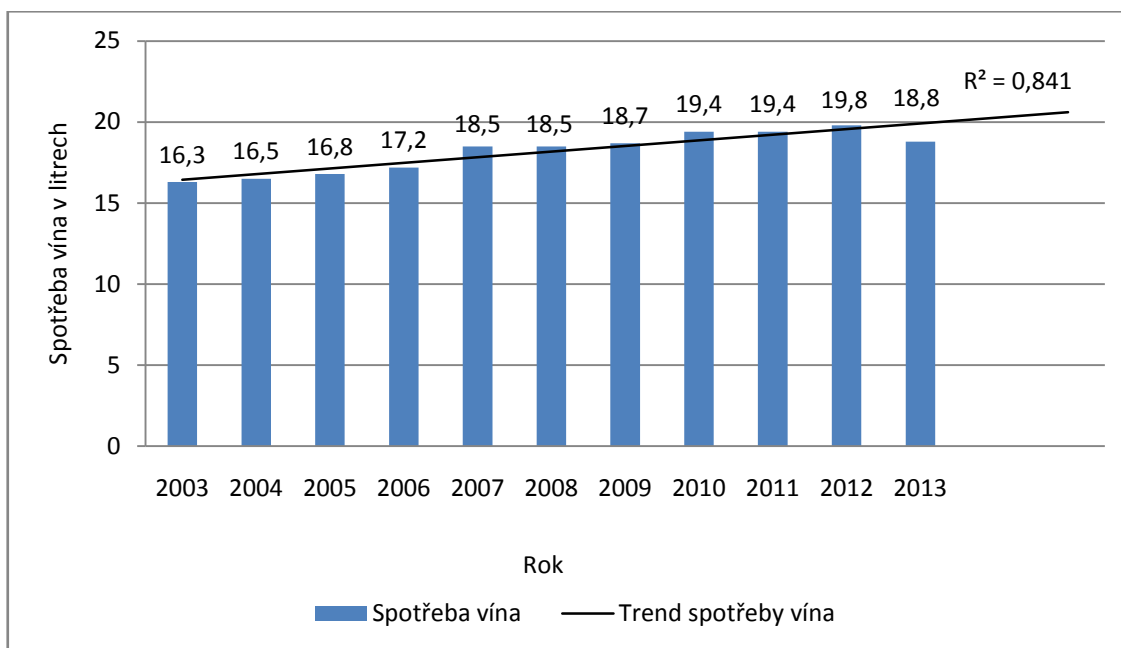
Zdroj dat: ÚKZÚZ, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2004

Vedle konvenčního pěstování révy vinné se také prosazovala integrovaná produkce hroznů a vína a ekologické vinohradnictví a vinařství. Integrovaná produkce révy vinné představuje způsob zemědělského hospodaření, jehož základním cílem je zajištění trvale udržitelného rozvoje. K ochraně životního prostředí s ohledem na hospodárnost a společenské požadavky se vyžaduje smysluplný soulad mezi biologickými, technickými a chemickými opatřeními. Dalším základním požadavkem je důsledný systémový přístup k celé technologii pěstování a zpracování révy, jehož cílem je optimalizace ekonomických a ekologických hledisek produkce. Hlavním cílem ekologického vinohradnictví a vinařství je nepoškozovat životní prostředí. Nejsou povoleny syntetické přípravky na ochranu rostlin a syntetická hnojiva. Ve sklepním hospodářství nejsou povoleny syntetické přípravky a jsou doporučovány pracovní postupy s nižšími nároky na energii. (eAGRI [online], 2004)

4.4.3 Vývoj spotřeby vína na 1 obyvatele v ČR v letech 2003–2013

Poptávka po konkrétním druhu zboží je vyjádřena jeho spotřebou. Co se týče spotřeby vína, lze konstatovat, že v jednotlivých zemích velmi kolísá, všeobecně však převažuje stagnující tendence roční spotřeby vína na obyvatele. V roce 2013 dosáhla v České republice spotřeba vína na obyvatele hodnoty 18,8 litru a na celkové spotřebě alkoholických nápojů se podílela 11 %. Vývoj spotřeby vína v letech 2003 až 2013 je znázorněn na grafu č. 7. (Český statistický úřad [online], 2014)

Graf č. 7: Průměrná spotřeba vína na 1 obyvatele v České republice v litrech

Zdroj dat: ČSÚ, vlastní zpracování na základě primární tabulky ČSÚ

Spotřeba potravin a alkoholických nápojů je ovlivněna především vývojem koupěschopné poptávky, tedy vývojem reálných mezd. Při růstu mezd domácností totiž poroste i jejich spotřeba. Je však nutné vzít v potaz meziroční růst spotřebitelských cen, které snižují meziroční přírůstek reálné mzdy. Dlouhodobým trendem bylo setrvávání velmi nízkého mzdového tempa. Inflation negovala mzdové nárůsty, takže docházelo k opačnému vývoji, a to k propadům reálné kupní síly výdělků, i když nominální růst mezd byl výrazný. Vzhledem k této stagnaci reálných mezd se pro některé spotřebitele stala cena důležitějším faktorem a začali preferovat spíše levnější vína. (Byznys.ihned [online], 2014)

Na druhou stranu díky změně životního stylu a uvědomění si, že víno má v omezeném množství pozitivní zdravotní účinky, spotřebitelé postupně upouštějí od nákupu levnějších stolních vín a začínají se stále častěji orientovat na kvalitnější nabídku zemských a jakostních vín, a to jak z tuzemské tak i zahraniční produkce. Obchodní řetězce nabízejí širokou nabídku vín v různých cenových relacích. Maloobchodní prodej vín se zvyšuje, v gastronomii se naopak mírně snižuje. (Pefka.mendelu [online], 2006)

Spotřebitelé se odvracejí od těžkých alkoholických vín a dávají přednost lehkým vínům, které mají svěží a ovocnou chuť. To je také jedním z důvodů stoupající oblíbenosti růžového vína. Tuzemská růžová vína jsou kvalitní a mají výrazné aroma. V současné době produkce růžových vín pokrývá poptávku ale v budoucnu bude nutné produkci těchto vín přizpůsobit, případně je začít více dovážet. (Česká televize [online], 2012)

Z grafu č. 7 je patrné, že spotřeba vína má stoupající tendenci, a to každoročně o několik procent, s výjimkou roku 2013. I přes to, že spotřeba vína roste, stále nedosahuje průměrné spotřeby v EU, která se pohybuje kolem 30 litrů na osobu. Trend zvyšování spotřeby vína je patrný již od roku 1999, kdy byla zavedena nulová sazba na tiché víno. V grafu je také znázorněn trend spotřeby vína, který předpokládá, že průměrná spotřeba v roce 2014 překročí hranici 20 litrů vína na osobu. Koeficient determinace lze považovat za dostatečně vysoký, jelikož přesahuje hodnotu 0,75. To znamená, že více než tři čtvrtiny rozptylu jsou vysvětleny regresí, zbývající část rozptylu je způsobena chybami. (Pefka.mendelu [online], 2006)

Zatím největší spotřeby bylo dosaženo v roce 2012, a to 19,8 litru vína na 1 obyvatele. Ve stejném roce však prodeje tichých vín klesly o téměř 10 %. To vinaři přisuzují nejen hospodářské situaci, zdražení vína a úspornému chování spotřebitelů, ale také trvajícimu poklesu prodeje v restauracích a vinárnách. Na propad prodeje vína měla také částečný vliv i dvoutýdenní prohibice v září roku 2012. Kvůli zákazu prodeje alkoholu s obsahem etanolu více jak 20 % lidé dočasně omezili návštěvy ve většině gastronomických zařízeních. Na druhou stranu se v období prohibice zvýšil prodej vína v maloobchodě. O více než 40 % se zvýšily prodeje tichých vín, o 39 % narostly tržby za šampaňské, sekty, šumivá vína a perlivá vína, a podobně rostla také kategorie vermutů. (Probyznysinfo.ihned [online], 2013), (Ekonomika.idnes [online], 2012)

Svaz vinařů České republiky ve spolupráci s MENDELU provedl v roce 2006 výzkum trhu, za účelem zjištění preferencí spotřebitelů. Celkem bylo vyhodnoceno 1 000 dotazníků. 30 % respondentů uvedlo, že ve srovnání s minulým obdobím pije víno častěji. Mezi nejčastěji uváděnými důvody bylo, že jim víno více chutná, je kvalitnější a také je větší nabídka. Respondenti nejčastěji pijí víno doma a nejčastější příležitostí k pití vína jsou rodinné oslavy. Pouze 14 % respondentů pije víno k jídlu, jak je tomu běžně v zahraničí. Respondenti preferují bílé víno před červeným. Co se týče jakostních tříd patří

mezi nejoblíbenější vína odrůdová jakostní a dále vína s přívlastkem. Nejvíce respondentů nakupuje víno v intervalech jednou až několikrát měsíčně a nejpreferovanějším místem nákupu vína jsou supermarketů či hypermarketů. Pro nadpoloviční většinu respondentů je nepřijatelnější cena v rozmezí od 51 do 100 Kč. Tuzemská vína preferuje 86 % respondentů. Respondenti se při nákupu vína nejčastěji rozhodují podle typu vína, ceny a druhu vína. (Pefka.mendelu [online], 2014)

Lze očekávat, že spotřeba vína v České republice nadále poroste, a to zejména vzhledem ke zvyšující se nabídce vína na trhu, rostoucímu povědomí lidí o konzumaci vína, rostoucí koupěschopnosti obyvatelstva a přiměřenějším spotřebitelským cenám v důsledku silnější konkurence ze zahraničí. Doporučením pro vinaře tak může být produkce kvalitnějších vín, lepší informovanost spotřebitelů, zvyšování kvality konzumace vína a upevňování postavení a konkurenceschopnosti v rámci zemí Evropské unie i celého světa. (Agris [online], 2005)

4.4.4 Vývoj produkce vína v ČR v letech 2003–2014

Produkce vína v České republice v posledních deseti letech velmi kolísá a vyplývá z výše a kvality úrody, která je závislá na změnách klimatických podmínek. (viz. tabulka č. 5) Česká republika se nachází v mírném klimatu a podléhá kontinentálním a oceánským vlivům. Vinařská oblast Čechy patří k nejsevernějším krajům evropského vinohradnictví. V současné době je nejvíce vinic v okolí Mělnicka, Litoměřic a Mostu. Území této oblasti osázené vinicemi není souvislé, ale skládá se z jednotlivých lokalit ležících na chráněných jižních svazích v nižší nadmořské výšce, většinou rozprostřených kolem toků českých řek Labe, Vltavy, Berounky a Ohře. Vzhledem k proměnlivosti počasí lze počítat s tím, že 2/3 ročníků bude pro jakost vín příznivých a 1/3 méně příznivých. Vinařská oblast Morava zahrnuje území od jižního cípu Moravy až po polohy rozkládající se na západ od Brna. Klima je přechodné, s občasnými vlivy vlhkého atlantického vzduchu a ledového vzduchu z vnitrozemí. Vegetační období je zde kratší a zrání hroznů probíhá pomaleji. To umožňuje udržení a větší koncentraci a rozmanitost aromatických látek. Vznikají tak bílá vína se zajímavým spektrem vůní a kořenitostí doplňující minerálnost a látkovou plnost, kterou réva čerpá ze zdejších úrodných půd. Červená vína mají zemitou esenci a jsou doprovázena ovocným charakterem. Na jižní Moravě je 80 % ročníků s dobrou, výbornou a vynikající jakostí vína. (Wineofczechrepublic [online], 2015)

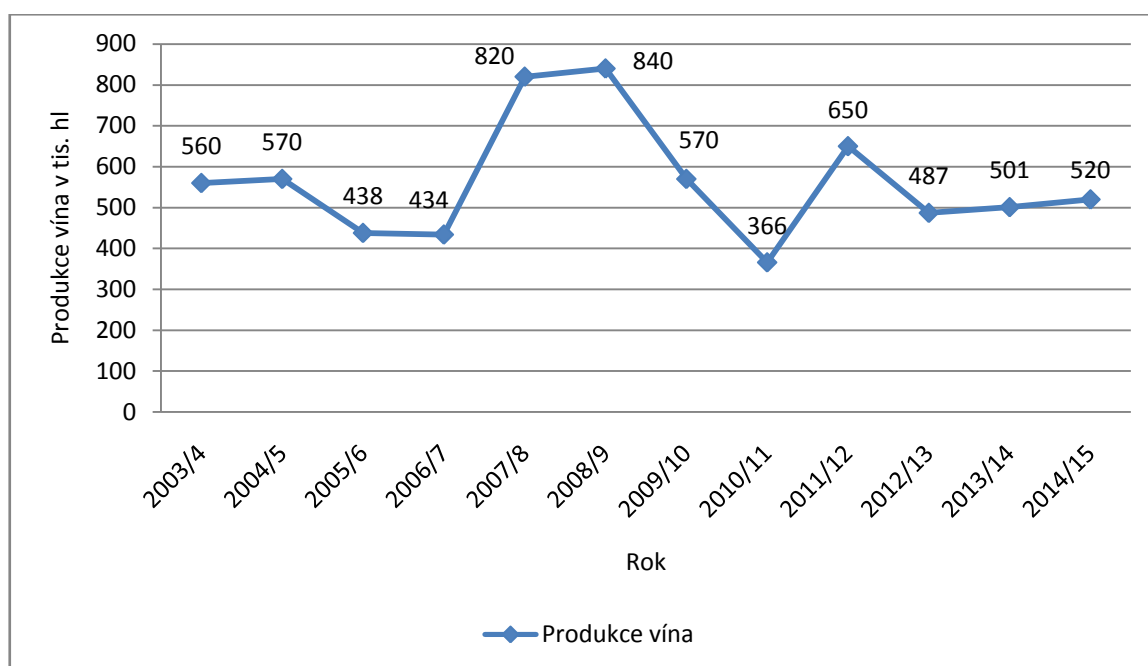
Tabulka č. 5: Sklizeň hroznů révy vinné v ČR v letech 2004–2013

Hrozny révy vinné	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
celková sklizeň (t)	69 733	62 597	57 635	99 029	98 323	68 737	45 923	91 253	59 990	74 721
meziroční index (%)	x	-10	-8	72	-1	-30	-33	99	-34	25
výnos (t/ha)	5,38	4,39	3,71	5,82	6,03	4,27	2,87	5,70	3,83	4,77
meziroční index (%)	x	-18	-15	57	4	-29	-33	99	-33	25

Zdroj dat: MZe, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2014

Na grafu č. 8 je zachycena produkce vína v České republice v marketingových letech 2003/2004 až 2013/2014 a odhad Ministerstva zemědělství pro rok 2014/2015. V roce 2008/2009 bylo vyprodukováno rekordních 840 tis. hl vína, z toho cca 508 tis. bílého vína a cca 312 tis. hl vína červeného. Tento růst byl způsoben především tím, že začaly optimálně plodit vinice vysázené před vstupem země do EU. Zatímco v roce 2000 zaujímaly plodné vinice plochu přes 11 tis. ha, v roce 2009 jejich rozloha díky podpoře státu přesahovala 17 tis. ha. (Finance [online], 2010)

Graf č. 8: Produkce vína v ČR ve vinařských letech 2003/2004–2013/2014

Pozn.: 2014/2015 odhad MZe

Zdroj dat: MZe, vlastní zpracování na základě Situačních a výhledových zpráv réva vinná a víno

V roce 2008 bylo sklizeno 98 323 tun hroznů při průměrném výnosu 6,03 t/ha. Co se týče počasí, rok 2008 byl teplotně nadprůměrný, se srážkovým deficitem, který se projevoval po celé vegetační období. Jinak byl průběh počasí příznivý. Ve druhé polovině září, tedy těsně před sklizní, došlo ke krátkodobému ochlazení, což nebylo zrovna ideální. Zbytek podzimu byl slunečný a sklizené hrozny vykazovaly vysoký stupeň cukernatosti. Z pohledu ochrany révy se však jednalo o jeden z nejproblémovějších roků, kdy výrazné škody způsobovaly choroby padli révové a peronospora. (eAGRI [online], 2009)

Ve vinařské roce 2009/2010 byla produkce vína o 32 % nižší oproti předchozímu období, a to z důvodu nižší sklizně hroznů, která byla způsobena nepříznivým počasím. V roce 2009 bylo sklizeno 68 737 tun hroznů při průměrném výnosu 4,27 t/ha. Zima 2008/2009 byla srážkově mírně nadprůměrná a měla minimální vliv na celkovou sklizeň v roce 2009. Příchod jara a sním spojené rašení révy byl o týden dříve než průměr. Ranější rašení a kvetení zpomalila perioda vlhkého počasí, která v řadě lokalit způsobila sprchnutí květenství, což způsobilo výraznou redukci sklizně. Mnoho vinic pak poškodily letní

lokální bouřky a krupobití. Nejvíce jimi byly poškozeny vinice na Znojemsku. 25 hektarů vinic zde bylo zničeno úplně. Toto deštivé a chladné počasí tak vyrovnalo vegetační dobu na klasický průběh roku. Poté následovala perioda teplého a suchého počasí, kdy se pro změnu tvořila řada lokálních bouřek s kroupami, které v mnoha případech vinice poškodily. Nejhorší situace byla na Znojemsku, kde kroupy snížily lokálně úrodu o 50 až 100 %. Přibližně 25 hektarů vinic na Znojemsku bylo zničeno úplně. Vinobraní již bylo doprovázeno teplým a slunečným počasím. Přestože sklizeň byla nižší, kvalita vín byla mimořádná, jelikož měsíce srpen a září byly teplotně nadprůměrné. To způsobilo vysokou cukernatost hroznů, což je důležitý předpoklad pro kvalitní produkci. Zaznamenán byl výskyt nejvýznamnějších patogenů převážně ve střední intenzitě, výrazně škodlivý výskyt choroby nebyl hlášen. (eAGRI [online], 2010)

Ve vinařském roce 2010/2011 byla produkce vína o 56 % nižší, než v rekordním roce 2008/2009. V roce 2010 bylo sklizeno 45 923 tun hroznů při průměrném výnosu 2,87 t/ha. Rok 2010 jako celek byl z teplotního hlediska v mezích dlouhodobého průměru. Pro vinohrady však byla nebezpečná náhlá ochlazení, která nastala během několika hodin, především v lednu. Do konce května byly teploty v porovnání s předchozími lety nižší, a tak došlo k výraznému zpomalení vegetace. Nepříznivým jevem pro dozrávání hroznů bylo výrazné ochlazení na přelomu srpna a září. Co se týče srážek, byl rok 2010 nadprůměrný. Velké množství srážek spadlo v období od května až do poloviny června. To zkomplikovalo ošetřování vinic v době silného infekčního tlaku, který byl vyvolán těmito dešti. Z pohledu ochrany révy vinné se vyskytovaly nejvýznamnější patogeny, jako je padlí révové, plíseň révová a šedá hniloba. V neošetřených lokalitách měly tyto patogeny silnou intenzitu. Současně se vyskytly silné projevy vrcholové chlorózy, které byly způsobeny dlouhodobým podmáčením keřů v celém okrese Břeclav, zejména v měsíci červnu. (eAGRI [online], 2011)

Ve vinařském roce 2011/2012 došlo ke zvýšení produkce, a celková produkce tak dosáhla 650 tis. hl vína. Z toho na bílé víno připadá 410 tis. hl a na víno červené 240 tis. hl. Celková sklizeň v roce 2011 byla 91 253 tun hroznů při průměrném výnosu 5,70 t/ha. Přezimování keřů v zimě roku 2011 nebylo zcela optimální. Vlivem nízkých teplot došlo k poškození některých odrůd révy vinné. Toto poškození se však neprojevovalo na sklizni

a celkovém výnosu hroznů. Dalším problémem byly jarní mrazy ale ani zde nebylo poškození příliš patrné. Réva začala kvést na počátku června a i další průběh vegetace byl pro révu příznivý, díky čemuž se snížil počet postřiků proti chorobám. Jednalo se o poměrně suchý rok, a tak sklizeň hroznů byla zahájena již v prvním zářijovém týdnu. V důsledku toho byla řada odrůd posbírána o několik dní dříve a většina hroznů révy tak byla sklizena do konce října v závislosti na zpracovatelské kapacitě vinařských podniků. (eAGRI [online], 2012)

V roce 2011 byl zaznamenán pokračující trend nárůstu produkce růžového vína. Celkem bylo takto užito 18 % modrých hroznů, tedy asi 7 % v ČR sklizených moštových hroznů. Vinaři zvýšením produkce reagovali na vyšší poptávku. V roce 2010 se totiž spotřebovalo o zhruba 25 % růžového vína než v roce 2009. K vyšší výrobě ale také přispěla větší úroda v porovnání s rokem 2010. (Česká televize [online], 2012)

Ve vinařském roce 2012/2013 došlo k propadu produkce o 25 %, a to na 487 tis. hl vína. V roce 2012 bylo sklizeno 59 990 tun hroznů, průměrný výnos se snížil na 3,83 t/ha. Hlavním důvodem byly nepříznivé klimatické podmínky, a to především sucho a mrazy. Rok 2012 byl srážkově průměrný a teplotně nadprůměrný. Na konci května došlo v důsledku pozdního jarního mrazu ke zničení vyvíjejících se květenství a mladých vyrašených letorostů u révy vinné. V důsledku vysokých teplot se v okrese Znojmo vyskytl sluneční úžeh révy, který se projevil na hroznech. Během letního období byl výskyt poškození hroznů postupně zjišťován i v dalších lokalitách. Na počátku září se v některých lokalitách objevily slabé příznaky abiotického vadnutí hroznů v důsledku nepříznivých podmínek během vegetace, jako je například střídání období sucha a intenzivních srážek a střídání teplot. Na konci srpna došlo v okrese Litoměřice k silnému poškození vinic kroupami a poškozené vinice tak musely být předčasně sklizeny. (eAGRI [online], 2013)

Ve vinařském roce 2013/2014 se produkce zvýšila meziročně o 3 % na 501 tis. hl vína. V roce 2013 tak celková sklizeň činila 74 721 tun hroznů révy vinné s průměrným výnosem 4,77 t/ha. Celková sklizeň a výnos se tak oproti minulému období zvýšily o 25 %. Z celkové obhospodařované plochy vinic tvoří více než dvě třetiny odrůdy moštové bílé a jednu třetinu modré moštové odrůdy. Zanedbatelný podíl připadá na stolní a podnožové

odřůdy a šlechtitelský materiál. Pro rok 2013 byla typická dlouhá a studená zima a pozdní příchod jara. Na rozdíl od roku 2012 však vinice nebyly poškozeny mrazem. Díky dlouhé zimě měly hrozny nižší cukernatost, což přináší větší množství v kategorii suchých vín, po nichž je velká poptávka ze strany zákazníků. (Deník [online], 2014)

Teploty byly nadnormální a srážky normální. První polovina roku však byla chudá na sluneční svit. V červnu zasáhly především západ České republiky povodně. Na Moravě byly srážky také nadnormální, ale zvýšeným průtokem řeky Dyje byla ohrožena pouze oblast povodí při hranicích s Rakouskem. Jelikož se produkce vína v posledních letech pohybuje okolo 500 tis. hl vína, lze označit tento rok za průměrný. (eAGRI [online], 2014)

V situační a výhledové zprávě réva vinná a víno, která byla vydána v prosinci 2014, je uveden odhad produkce vína v ČR pro vinařský rok 2014/2015, který činí 520 tis. hl vína. Svaz vinařů však odhaduje, že produkce klesne na 450 tis. až 500 tis. hl a hektarový výnos se sníží na 4,5 t/ha. Důvodem jsou vydatné deště na přelomu srpna a září, po nichž hrozny napadla hniloba. V průběhu září došlo k redukci hroznů s šedou plísní a selekci napadených hroznů. Hniloba napadla zejména odrůdy s hustým hroznem. Vzdušnější hrozny jsou k hnilobě méně náchylné. Někteří vinaři tak přišli o 20 % své produkce, jiní až o 40 %. Šedá plíseň postihla především vinaře na Mikulovsku, Břeclavsku a Hodonínsku. Na Znojemsku nebyl výskyt tak velký. (Svět-potravin [online], 2014)

Sklizeň roku 2014 byla rychlá a bylo nutné maximálně třídit poškozené hrozny. Ve sklepě se následně odstranily zbytky plísně, a to radikálním odkalením bez použití enzymů. Očekává se však lepší kvalita hroznů oproti předchozímu období, ve kterém dosahovaly vysokých hodnot kyseliny. (eAGRI [online], 2015)

4.4.5 Zahraníční obchod s vínem v ČR v letech 2003–2014

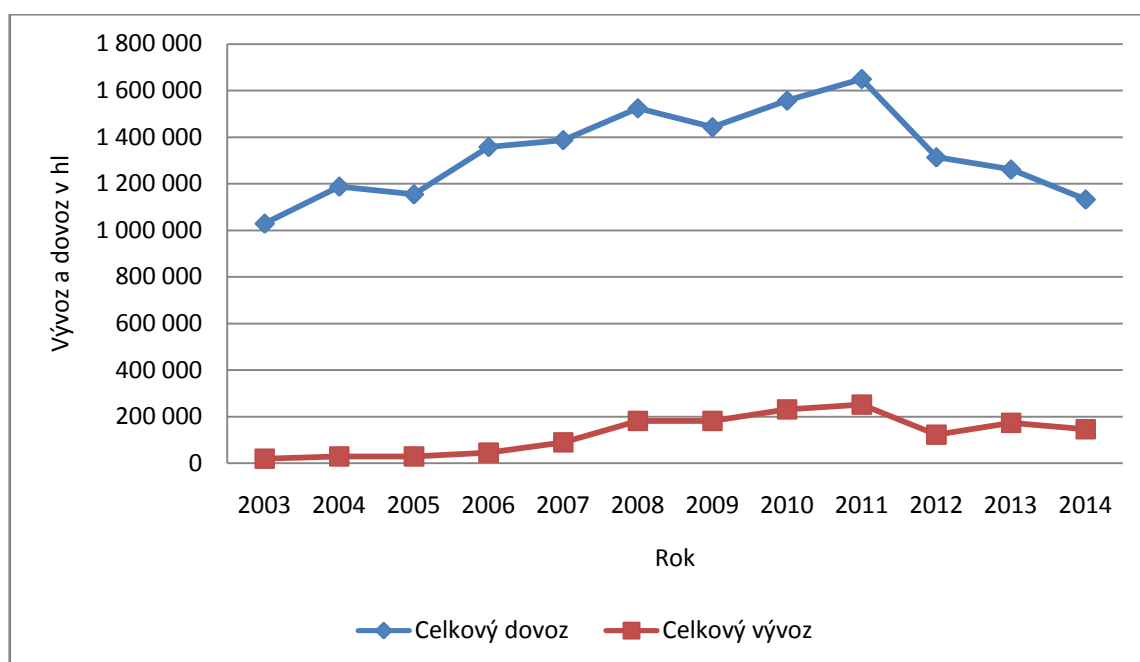
Po vstupu České republiky do Evropské unie zaznamenal dovoz a vývoz vína velké změny. Čeští vinaři se stali součástí vnitřního trhu EU, na který mohou dodávat své výrobky. Na druhou stranu se však český trh otevřel konkurenci z velkých vinařských států. Za účelem regulace nabídky a vyrovnání podmínek členských států EU byla přijata společná organizace trhu. Evropská unie ročně vyprodukuje kolem 175 mil. hl vína. Na jejím území se nalézá 45 % všech světových vinic a její podíl na světové výrobě a spotřebě činí

asi 57 %. Na celkovém světovém vývozu se podílí 70 %. Vzhledem k rozdílným klimatickým podmínkám se však víno nepěstuje na celém území EU. Tyto rozdíly představují překážky při vytváření společné organizace trhu s vínem. Je nutné brát v potaz nejen rozdílné klimatické podmínky, ale také množství použitých odrůd a tradiční postupy při výrobě vína. Jelikož na evropském i světovém trhu dochází k nadprodukcí, je konkurence mezi pěstitelskými oblastmi silná. Nejvyšší intenzity dosahuje na trhu s nejlevnějšími a nejméně kvalitními stolními víny. Poptávka však po těchto vínech klesá a spotřebitelé preferují kvalitní vína z konkrétních zeměpisných oblastí. (BusinessInfo [online], 2009)

V roce 2008 byla přijata současná podoba společné organizace trhu s vínem. Jednalo se o reakci na přebytky vína a velké množství peněz, které bylo třeba vynakládat na jejich likvidaci. Evropská unie také zakázala rozšiřovat vinice a povolila pouze opětovnou výsadbu na obnovu vinic. Tato opatření byla především namířena proti rozšiřování vinic, která produkují nekvalitní stolní vína. Ke snížení přebytku vína přispěl dobrovolný režim klučení. Cílem současné politiky je zvýšení konkurenceschopnosti evropských vinařů, zlepšení pověsti evropských vín a zvýšení jejich podílu jak na evropském trhu, tak v zahraničí. Dále je usilováno o zjednodušování pravidel a jejich transparentnost a efektivnost. Tím by se měla vyrovnat nabídka a poptávka. Dále nebudou uplatňována cla, kvóty nebo dotace na dovoz a vývoz vína v rámci EU. Pro vína dovážená ze třetích zemí bude platit společný celní sazebník EU. (BusinessInfo [online], 2009)

Na grafu č. 9 je zdokumentován vývoj zahraničního obchodu s vínem v České republice během let 2003–2014.

Graf č. 9: Vývoz a dovoz vína v ČR v období 2003–2014

Zdroj dat: TIS ČR SZFI, vlastní zpracování na základě Zpráv o trhu vína a vinných hroznů

4.4.6 Dovoz vína

Od vstupu ČR do EU rostl dovoz vína lineárně až do roku 2011. V roce 2011 dosáhl absolutní hodnoty 1 649 648 hl vína. V období let 2003–2011 se dovoz vína zvyšoval v průměru o 78 tis. hl ročně. Dovoz vína tak trvale narůstal a kopíroval křivku zvyšující se spotřeby. Právě kvůli rostoucí spotřebě je nutné více jak 2/3 vína dovážet, jelikož čeští a moravští vinaři mohou uspokojit pouze 1/3 domácí poptávky. V roce 2011 pokračoval trend rostoucího dovozu, který byl způsoben i tím, že sklizeň v roce 2009 byla nižší než v předchozím období, v roce 2010 byla nejnižší od vstupu ČR do EU a v roce 2011 byla průměrná. Trvale a dynamicky rostl dovoz lahvového vína. Dovoz sudového vína byl značně kolísavý, a dá se říci, že reagoval na vztah mezi nabídkou a poptávkou, tedy na výši tuzemské sklizně hroznů a zásoby vína. (Zprávy.aktuálně [online], 2014)

Kolem 80 % objemu do ČR dovezeného vína je dodáváno členskými státy EU. V roce 2014 se k nám víno nejvíce dováželo ze Španělska (30 %), Itálie (19 %), Maďarska (9 %), Slovenska (9 %) a Francie (5 %). (viz. tabulka č. 6) V pořadí dodavatelských zemí došlo během let k výrazným změnám. V roce 2003 bylo hlavní dodavatelskou zemí vína do ČR

Rakousku s 27 %. Zásobovalo nás především levnými sudovými víny. Po vstupu ČR do EU, tedy v roce 2004 se jeho podíl snížil na 22 %. Již v roce 2005 se na první místo dostala Itálie s 34 %. Své prvenství Itálie držela až do roku 2012 a její podíl na dovozu vína do ČR byl v rozmezí 22 až 39 %. V roce 2013 ji na prvním místě vystřídalo Španělsko s 20 % podílem a během jednoho roku tento podíl zvýšilo o 10 %. Hlavní dodavatelskou zemí pro rok 2014 bylo Španělsko, které k nám dovezlo 366 140 hl vína. (SZIF [online], 2003–2015)

Tabulka č. 6: Hlavní dodavatelské země vína za rok 2014

Země	Množství (hl)	Průměrná jednotková hodnota (Kč/l)
Španělsko	366 140	15,20
Itálie	237 345	25,50
Maďarsko	109 713	21,20
Slovensko	104 735	22,00
Francie	65 210	83,10
Německo	62 681	52,40
Moldávie	52 288	30,50
Chile	42 235	38,40
Jižní Afrika	31 264	25,20
Bulharsko	20 715	29,60

Zdroj: TIS ČR SZFI, Zpráva o trhu vína a vinných hroznů, únor 2015

V současné době je velkým problémem nelegální dovoz a změna původu vína. Falšování vína vede k miliardovým daňovým únikům, představuje nekalou konkurenci pro poctivé vinaře a znamená jisté riziko pro koncové spotřebitele. Jelikož se víno (včetně sudového) v současnosti prodává na více jak 30 000 místech, nelze všechny tyto prodejní místa bez patřičné legislativní opory uhlídat. Svaz vinařů si nechal vypracovat studie, ze kterých vyplývá, že černý trh vínem představuje zhruba 100 mil. litrů ročně a přibližně 2,5 miliardy korun v podobě daňových úniků. Nelegální obchod lze rozdělit do třech základních skupin. Naše vinaře nejvíce poškozuje klamání spotřebitele. Víno, které bylo vyrobeno v zahraničí se prodává jako víno s původem v Čechách či na Moravě.

Nejrizikovější pro spotřebitele je pančování vína. Nezáleží na tom, jestli se jedná o víno tuzemské nebo zahraniční. Víno je naředěno vodou nebo obsahuje nepovolené příměsi. Největší daňové úniky vznikají při pašování vína a jeho nelegálním prodeji. V tomto případě je víno do České republiky dovezeno a následně nelegálně prodáno. (České novinky [online], 2015)

Za klamání spotřebitele lze označit fenomén prodeje sudového vína. Víno, které bylo vyrobeno v zahraničí je totiž prodáváno jako sudového víno z Moravy. Víno bylo sice z Moravy do vinotéky nebo jiného prodejního místa dovezeno, ale jeho původ pořád zůstává zahraniční. Na černém a šedém trhu tak netratí jen stát, ale i všichni poctiví tuzemští vinaři, kteří nemohou svými cenami konkurovat levným a nekvalitním vínům z dovozu. Prodejem pančovaných a nekvalitních vín také trpí dobrá pověst našeho vinařství. (České novinky [online], 2015)

Velkým fenoménem je falšování dnes velmi populární Pálavy. Pálava je moravská bílá odrůda, která vznikla křížením odrůd Tramín červený a Müller-Thurgau. Z celkové plochy vinic v ČR zaujímá pouze 1,5 %. V roce 2014 se stala nejvíce vysazovanou odrůdou a pěstovala se na ploše 146 ha. Meziroční nárůst její plochy byl 12 %. Tuzemská produkce Pálavy je však omezená a veškeré víno této odrůdy se prodá jako přívlastkové. Poptávka je tak neuspokojená a ve vinárnách a stáčírnách nabízí levnou sudovou „Pálavu“. Nejedná se však o pravou Pálavu ale o aromatické odrůdy pocházející z Maďarska, Moldávie a Makedonie. Tyto hrozny jsou dovezeny do Čech, smíchány a upraveny a následně prezentovány jako „pravá Pálava z Moravy“. (Vino.tk [online], 2015)

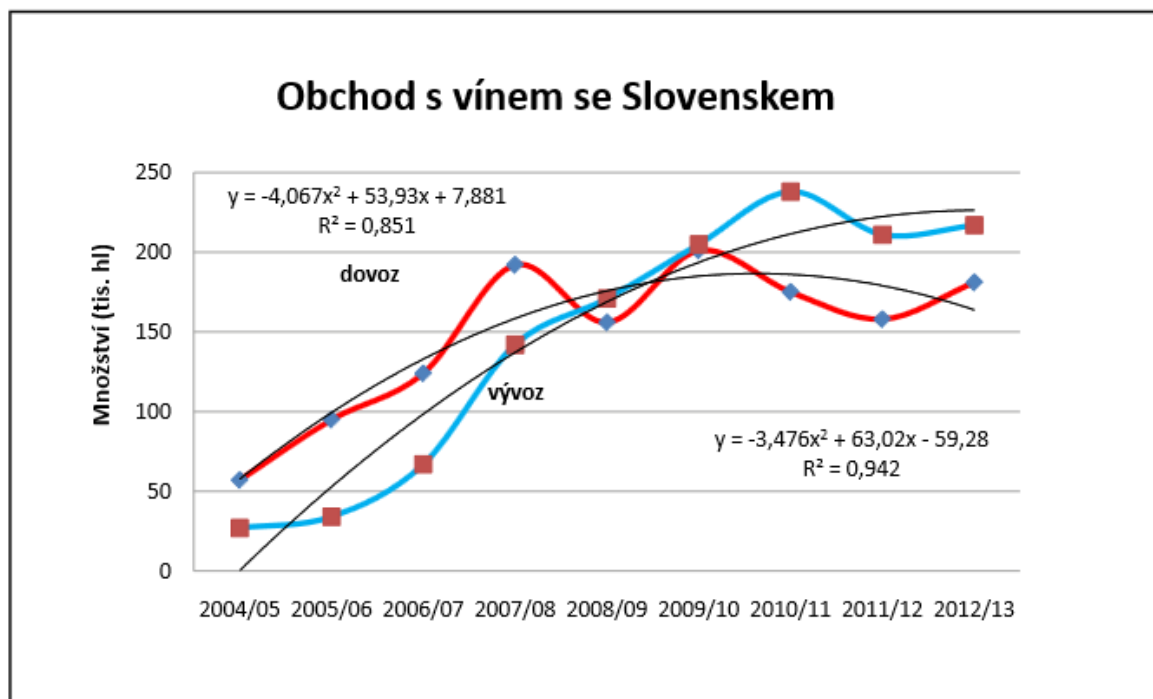
4.4.7 Vývoz vína

Vývoz vína v letech 2003–2011 rostl v průměru o 29 tis. hl ročně. V roce 2011 dosáhl absolutní hodnoty 251 831 hl vína. Rostl vývoz jak lahvového tak sudového vína. V roce 2011 se vyvezlo třináctkrát více, než v roce 2003, tedy před vstupem ČR do EU. V roce 2011 dosáhl export objemu ve výši 65 % tuzemské produkce. Tento výsledek byl ovlivněn nejen množstvím exportovaného vína a výší sklizně, ale také obchodem s vínem, kdy většina vyváženého vína nepocházela z ČR. To však na konečnou bilanci vína na našem území nemá vliv. Meziročně rostl jak export sudového tak i lahvového vína. Vývoz sudového vína byl v roce 2006 prakticky nulový, v roce 2007 narostl na téměř 50 tis. hl a v letech 2008 a 2009 se blížil 120 tis. hl. V roce 2010 se zvýšil na 155 tis. hl a v roce

2011 stagnoval. Zajímavé je, že se vývoz sudového vína zvýšil v době, kdy bylo v ČR poměrně málo vína. Vzhledem k průměrným cenám našich hroznů a vyváženého sudového vína je zřejmé, že toto víno nepocházelo z ČR ale jednalo se o reexport. Vývoz lahvového vína v letech 2007–2009 stagnoval, v roce 2010 rostl a v roce 2011 se zvýšil o 25 %. Export vína byl tvořen ze 2/3 sudovým a jen z 1/3 lahvovým vínem. (Svaz vinařů ČR [online], 2012)

Prakticky všechno vyvezené sudové víno putovalo na Slovensko. Slovensko je totiž tradičním a hlavním odběratelem našeho vína. Od roku 2003 až 2014 byl jeho podíl na vývozu tuzemského vína v rozmezí 75 až 96 %. Vzájemné obchodní vztahy se Slovenskem v komoditě víno trvale narůstají, po vstupu do EU jsme první čtyři roky dováželi více vína, než vyváželi. A narůstající dovoz byl kopírován růstem exportu. V roce 2008/2009 poprvé přesáhl export import, ve vinařském roce 2009/2010 byla obchodní bilance měřená objemem vína vyrovnaná. V roce 2010/2011 jsme poprvé dosáhli výrazného obchodního přebytku ve výši 63 tis. hl vína. (viz. graf č. 10), (SZIF [online], 2003–2015)

Graf č. 10: Vývoj dovozu a vývozu sudového vína mezi Českou republikou a Slovenskem

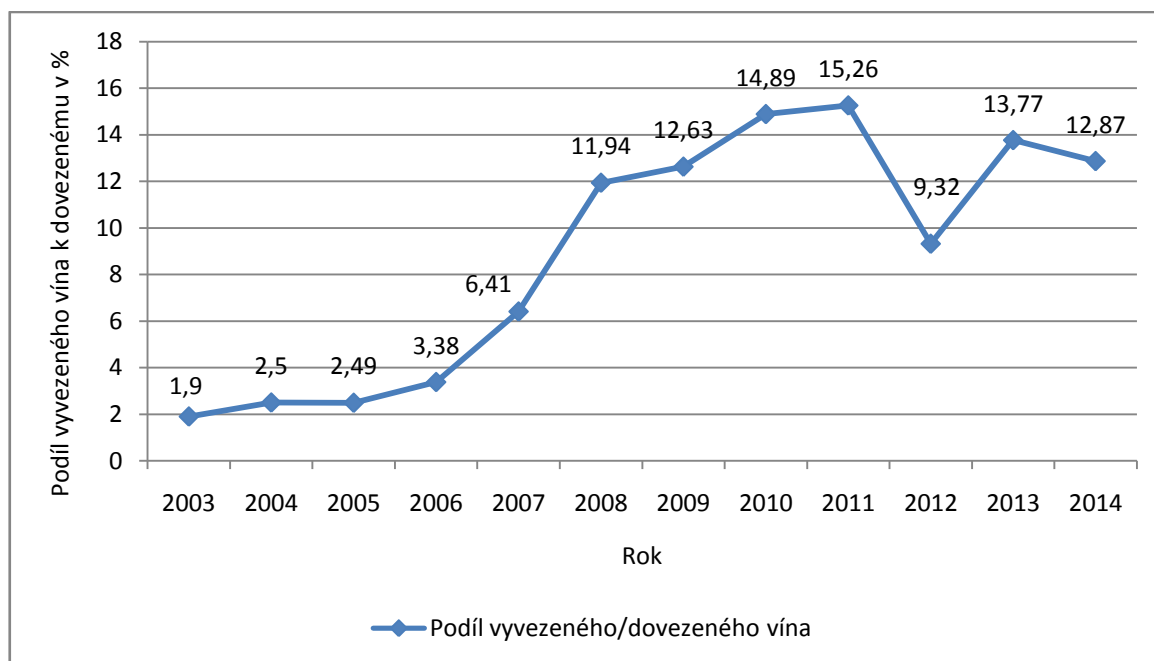
Zdroj: SV ČR, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2012

Všeobecně lze říci, že pro české a moravské vinaře by byl výhodnější export produktu s vyšší přidanou hodnotou. U lahvového vína je totiž menší pravděpodobnost pančování vína v dovážejícím státě a tím poškození značky vín z ČR. Z tohoto důvodu je tedy pro trvalý růst exportu důležitější růst vývozu lahvového vína, a to i proto, že nedisponujeme dostatečným množstvím hroznů pro pokrytí tuzemské spotřeby vína. (Svaz vinařů ČR [online], 2012)

4.4.8 Obchodní bilance s vínem

Na grafu č. 11 je znázorněn vývoj podílu objemového množství vyvezeného vína k dovezenému v období let 2003–2014. Před vstupem ČR do EU se víno téměř nevyváželo. Příčinou byly obchodní kvóty a celní sazby v okolních zemích. Po vstupu však tyto bariéry padly. Na jednu stranu se výrazně zvýšil dovoz levného vína ze Španělska a Itálie, ale na druhou stranu se českým vinařům podařilo úspěšně proniknout na zahraniční trhy. V roce 2014 tak byl vývoz vína sedmkrát větší než v roce 2003. (ExportInfo [online], 2014)

Graf č. 11: Podíl objemového množství vyvezeného vína k dovezenému v letech 2003–2014

Zdroj dat: TIS ČR SZFI, vlastní zpracování na základě Zpráv o trhu vína a vinných hroznů

V roce 2003 činil export vína 19 400 hl vína a do roku 2011 se zvýšil na zhruba 250 000 hl vína. To však bylo způsobeno především velkým nárůstem vývozu polotovaru, tedy sudového vína. V roce 2010/2011 jsme tak vyvezli víno v objemu 64 % tuzemské produkce vína. V tomto roce činil rozdíl mezi dovozem a vývozem 1,52 mil. hl. Současně však rostla i naše produkce vína a jeho spotřeba. V roce 2011 záporné saldo zahraničního obchodu s vínem dosáhlo 3 019 mld. Kč. (viz. tabulka č. 7) Hodnota ročně spotřebovaného vína na našem trhu (spolu s tuzemskou produkcí a s přidanou hodnotou dovezeného sudového vína) se pak blížila 6 mld. Kč. (eAGRI [online], 2003–2015)

Tabulka č. 7: Vývoj obchodní bilance s vínem v ČR v mil. Kč v letech 2004/2005–2012/2013

Rok	Dovoz	Vývoz	Rozdíl
2004/2005	-2 603	144	-2 459
2005/2006	-2 379	156	-2 223
2006/2007	-2 498	233	-2 265
2007/2008	-3 273	367	-2 906
2008/2009	-3 150	392	-2 758
2009/2010	-3 175	453	-2 722
2010/2011	-3 525	506	-3 019
2011/2012	-3 616	559	-3 057
2012/2013	-4 000	667	-3 333

Zdroj: SV ČR, Situační a výhledová zpráva réva vinná a víno, prosinec 2012

4.4.9 Ceny vína v zahraničním obchodě

Konečná cena vína je ovlivněna několika faktory. Prvním faktorem je místo původu a kvalita vinice. Zde se jedná především o viniční trať, stáří vinohradu a zvolenou podnož nebo klon pěstované odrůdy. Druhým faktorem je kvalita suroviny a práce na vinici. Lze se zaměřit na kvalitu nebo výnos, tedy množství. Vinici můžeme přihnojovat chemickými nebo biologickými hnojivy a za různé náklady můžeme bojovat proti škůdcům. Oproti mechanické sklizni je ruční sklizen šetrnější ale také dražší. Třetím faktorem je technologie zpracování. Ne každý vinař si může dovolit šetrné lisování moderními stroji, počítači řízené zpracování i kvašení a dozor odborných enologů. Čtvrtý faktor se nazývá školení vína. Jedná se o soubor technologických operací, které provádí sklep mistr za účelem zvýšení kvality vína. Po prvním stočení vína a kalů tak dochází například k čiření,

filtrování a přípravě na lahvování. Cenu vína zvyšuje i několikaleté zrání vína v dubových sudech. Pátý faktor tvoří image značky a výrobce. Pokud vinař nabízí dlouhodobě kvalitní vína, získává tím stále zákazníky a národní i mezinárodní ocenění, vede to k vyššímu renomé daného vinaře. Šestým a posledním faktorem je limitace a ročník. Výroba vína je limitována velikostí osázené plochy a sklizní v daném roce. Nabídka tedy nedokáže uspokojit poptávku a to se zákonitě promítne do ceny vína. Naopak ročník vína je poměrně nezávislý na ostatních faktorech a nelze ho ovlivnit. Za lepší ročník je tak nutné zaplatit více než za ten horší, a to v závislosti na životnosti vína a zbývajícím počtu láhví. (Global Wines [online], 2009)

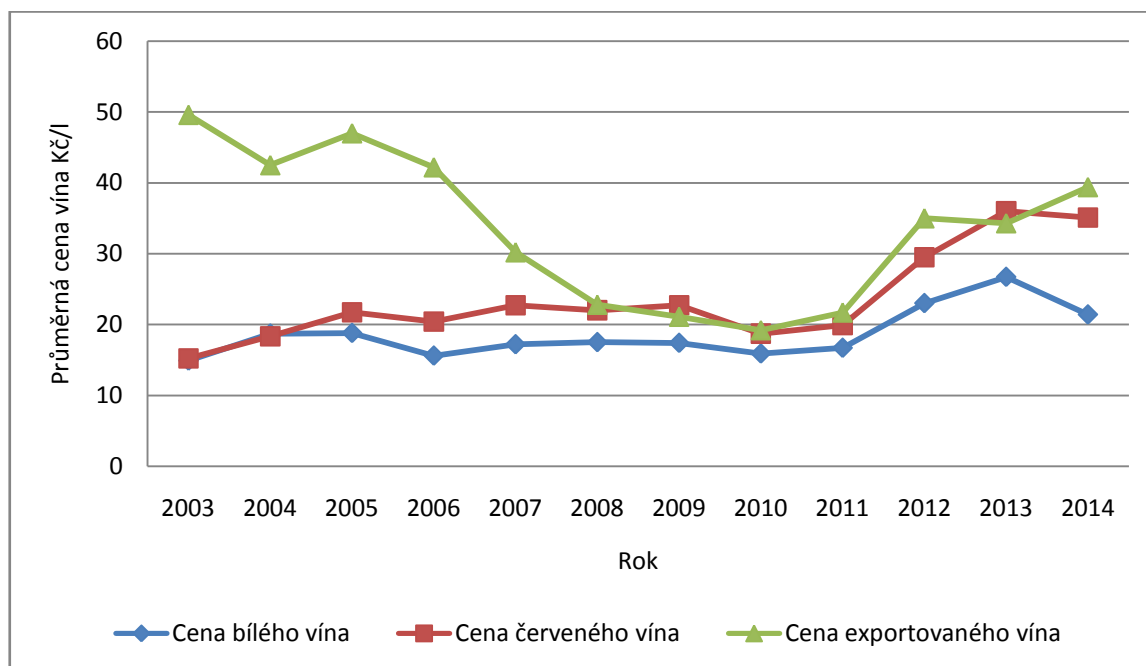
Při dovozu a vývozu vína je cena dále ovlivněna aktuálním kurzem měny, výší nabídky, jestli je vína nedostatek nebo přebytek, výši poptávky, exportními bariérami a zdaněním v jednotlivých zemích. V současné době je víno jediným alkoholickým nápojem, který v České republice není zdaněn spotřební daní. V zákoně o spotřebních daních je spotřební daň z vína legislativně upravena, ale sazba na tiché víno činí 0 Kč. Od daně však není osvobozen sekt a meziprodukty. Z každé litrové láhve šumivého vína se tak odvede státu přes 23 Kč, nepočítaje DPH. Stejná částka se státu odvede i u meziproduktů. Od daně jsou osvobozeny například meziprodukty používané pro výrobu octa, léčiv, přísad a potravinářských výrobků. A dále skutečné výrobní ztráty a vzorky určené pro povinné rozbory. (Česká televize [online], 2012)

V roce 2012 plánovalo ministerstvo financí zvednout spotřební daň na víno z nuly na deset korun za litr. Ministerstvo financí počítalo s daňovou úlevou pro malé vinaře, kteří ročně vyrobí méně než 2 tis. litrů vína a svou produkci nenabízejí na trhu. Očekávaný přínos do státního rozpočtu činil zhruba 1,5 miliardy ročně. Vinaři však varovali, že by se víno výrazně zdražilo a klesla by tak jeho spotřeba. Zavedení spotřební daně by se negativně projevilo hlavně u levnějších vín, která mají velkou konkurenci v levných dovozových vínech, především z Nového světa. Nehledě na to, že by Česká republika jako jediná ze zemí EU produkující víno zavedla spotřební daň. Výjimkou je Francie, která vybírá registrační poplatek kvůli přehledu o produkci a spotřebovaném množství. Vláda nakonec od návrhu ustoupila, protože se jí nepodařilo najít takové řešení, aby postihla nekvalitní dovozová vína, a aby se daň co nejméně dotkla malých českých vinařů, a nebyla tak vážně ohrožena konkurenceschopnost tuzemského vinařství v rámci EU.

Vláda by také musela najmout nové úředníky a výnos z daně by pro státní rozpočet nebyl příliš významný. (Česká televize [online], 2012)

Na grafu č. 12 je znázorněn vývoj průměrné ceny importovaného bílého a červeného vína do ČR a průměrná cena exportovaného vína.

Graf č. 12: Průměrná cena vína v letech 2003–2014

Zdroj dat: TIS ČR SZFI, vlastní zpracování na základě Zpráv o trhu vína a vinných hroznů

V roce 2003 bylo z České republiky vyvezeno celkem 19,4 tis. hl vína za průměrnou jednotkou hodnotu 49,60 Kč/l. Bílé víno bylo dovezeno za 14,90 Kč/l a víno červené za 15,20 Kč/l. V porovnání s cenami importovaných vín nebyla naše cena exportovaného vína konkurenceschopná. Cena exportovaného vína začala klesat po vstupu ČR do EU a svého minima dosáhla v roce 2010. V roce 2010 tak bylo z České republiky vyvezeno 231 775 hl vína za průměrnou jednotkovou cenu 19,20 Kč/l. Bílé víno bylo dovezeno za 15,90 Kč/l a víno červené za 18,70 Kč/l. Cena exportovaného vína se však hranici 20 Kč přiblížila již v roce 2008 a 2009. V těchto letech pokračoval růst našeho vývozu. Tím došlo ke snížení celkové nabídky vína na trhu, což se projevilo i na cenách hroznů. Nejvyšší nabídka vína byla v letech 2008 a 2009 kdy produkce vína dosáhla rekordních hodnot. V tomto období byla také nejnižší cena tuzemských hroznů.

V letech 2010 a 2011 se výrazně snížily skladové zásoby vína v ČR, především z důvodu propadu produkce. V roce 2012 se cena exportovaného vína skokově zvýšila na 35 Kč/l. Zvýšily se také ceny dováženého vína. To bylo způsobeno především nízkou produkcí v EU. Oproti pětiletému průměru v letech 2006 až 2010 ve výši 164 mil. hl vína, činila produkce jen 157 mil. hl vína, stejně jako v roce 2010. Následně tak došlo ke zvýšení cen hroznů i vína. (SZIF [online], 2003–2015)

Jak již bylo uvedeno výše, doporučením pro vinaře může být zaměření se na vývoz především kvalitních jakostních a přívlastkových vín, jelikož čeští a moravští vinaři nemohou konkurovat množstvím ani cenou vyprodukovaného vína.

5 Zhodnocení výsledků a doporučení

V této části práce jsou shrnuty dílčí výsledky všech provedených zhodnocení z předchozí kapitoly. Na základě těchto výsledků jsou zpracovány návrhy a doporučení pro české a moravské vinaře.

Po vstupu České republiky do Evropské unie se tuzemští vinaři musí řídit nejen českou právní úpravou, ale také tou evropskou. Vinaři musí neustále sledovat právní předpisy, aby se nedostali do rozporu se zákonem. Týká se to především enologických postupů zpracování révy (např. obsah alkoholu, doslazování, scelování) a označování vína. Vinohradnický a vinařský sektor může na svoji činnost čerpat dotace a podpory z různých zdrojů a tematických oblastí. Je tak podporován z národních finančních prostředků a prostřednictvím dotací z EU.

Vinaři jsou dále ve své činnosti podporováni různými vinařskými institucemi. Národní vinařské centrum podporuje a propaguje česká a moravská vína, spravuje národní webové stránky www.wineofczechrepublic.cz a pořádá nejvyšší soutěž Salon vín. Pokud se vinař umístí, je to velmi prestižní ocenění jak pro dané víno, tak pro vinaře, který víno vyrobil. Někteří zákazníci, pokud vína kupují především jako dárek, volí vína s různými oceněními a medailemi.

Svaz vinařů svým členům poskytuje především informační servis a hájí zájmy pěstitelů hroznů a výrobců vína. Dále vytváří rovné soutěžní podmínky v oboru a sleduje právní legislativu. V současné době například vyvíjí tlak na řešení problému s dovozem zahraničních vín na černý trh v ČR. Svaz rovněž každoročně uděluje ocenění Vinařství roku.

Vinařský fond podporuje marketing vína, rozvoj vinařské turistiky a informuje veřejnost. Dále financuje komunikační kampaně. Vinaři jsou povinni přispívat do jeho fondu prostřednictvím odvodů za víno poprvé uvedené do oběhu a odvody z plochy vinic. Pro vinaře je výhodné využívat služeb těchto institucí.

První hodnocenou charakteristikou trhu vína v ČR byla průměrná spotřeba vína. Spotřeba vína má stoupající tendenci, a to každoročně o několik procent. V průběhu 10 let, od roku 2003 do roku 2013 se spotřeba vína zvedla z 16,3 l/os na 18,8 l/os. Pro rok 2014 se předpokládá překročení hranice 20 l/os. Na růst spotřeby vína má vliv zavedení nulové sazby na tichá vína a změna životního stylu. Lidé si uvědomují pozitivní účinky vína a preferují kvalitnější a lehčí vína. Výše spotřeby však stále nedosahuje průměrné spotřeby v EU, která se pohybuje okolo 30 l/os.

Lze očekávat, že spotřeba vína v České republice nadále poroste, a to zejména vzhledem ke zvyšující se nabídce vína na trhu, rostoucímu povědomí lidí o konzumaci vína, rostoucí koupěschopnosti obyvatelstva a přiměřenějšími spotřebitelským cenám v důsledku silnější konkurence ze zahraničí. Doporučením pro vinaře tak může být produkce kvalitnějších vín. Statistiky totiž naznačují, že se stále lépe informovaní spotřebitelé, přiklánějí k nákupu jakostních vín a vín s přívlastkem. Důležitá je v tomto ohledu i spolupráce pěstitelů, vinařských institucí a státních organizací, které by se měly podílet na zvyšování povědomí o kultuře konzumace vína a upevňování postavení a konkurenceschopnosti v rámci zemí Evropské unie i celého světa.

Druhou hodnocenou charakteristikou byla produkce vína. Ta byla v poslední deseti letech velmi kolísavá. Produkce vína vyplývá z výše a kvality úrody, která je závislá na změnách klimatických podmínek. Rekordní produkce bylo dosaženo ve vinařském roce 2008/2009, a to 840 tis. hl vína. Tohoto výsledku bylo docíleno díky příznivému počasí a také díky tomu, že začaly optimálně plodit vinice vysázené před vstupem země do EU. Díky podpoře státu totiž v roce 2009 zaujímaly plodné vinice plochu přes 17 tis. ha. Pokud je zaznamenána výrazně nižší sklizeň hroznů, je to většinou způsobeno nepříznivým počasím. Například bouřkami, krupobitím, šokovým ochlazením, velkým suchem nebo naopak velkou vodou. Svůj vliv mají také patogeny.

Počasí vinaři ovlivnit nemohou. Základním rozhodnutím pro ně však je, jestli se zaměří na výnos, tedy množství sklizených hroznů, nebo na jejich kvalitu. Vzhledem k tomu, že většina českých spotřebitelů preferuje vína tuzemská a kvalitní, lze vinařům doporučit, zaměření své produkce právě na tyto vína. Ostatně levných a méně kvalitních vín se k nám bude ze zahraničí stále dovážet dostatek.

Stát by také měl zvážit zavedení kroků k ochraně českých producentů. Zde je totiž nutné upozornit na nárůst zahraničního levného vína, které se prodá na černém trhu a narušuje prodej tuzemských vín. Na tomto poli by tak byla nutná spolupráce a koordinace kroků státu a vinařských institucí při odhalování a sankcionování podvodných prodejců.

Poslední hodnocenou charakteristikou byla cena vína. Ta je ovlivněna několika faktory. První skupinu lze nazvat specifické faktory týkající se vína. Sem patří například vinice, druh révy vinné a její kvalita, technologie zpracování, školení vína, image a ročník. Druhou skupinu lze nazvat ekonomické faktory. Sem zahrnujeme aktuální kurz měny, výši nabídky a poptávky, celní bariéry a výši zdanění v jednotlivých zemích. Víno je v současné době jediný alkoholický nápoj v České republice, který není zatížen spotřební daní. Týká se to však jen vína tichého.

Před vstupem ČR do EU byla naše vývozní cena 49,60 Kč/l. Bílé víno se dováželo za 14,90 Kč/l a červené víno za 15,20 Kč/l. V porovnání s cenami importovaných vín nebyla naše cena exportovaných vín konkurenceschopná. Po vstupu do EU byly odstraněny obchodní bariéry a cena exportovaného vína začala klesat. V roce 2010 dosáhla svého minima, 19,20 Kč/l. Pro další zvyšování konkurenceschopnosti českých vín, zde mohou dále pomoci podpůrné intervence státu. Mezi podpory z prostředků ČR patří národní dotace vyplývající ze zákona o zemědělství, podpory z prostředků Vinařského fondu a podpory poskytované Podpůrným a garančním rolnickým a lesnickým fondem.

Jednoznačným doporučením pro vinaře je zaměření se na vývoz vín vyšší kategorie, především kvalitních vín jakostních a přívlastkových. Naši vinaři totiž nemohou zahraničním vinařům konkurovat ani množstvím ani cenou vyprodukovaného vína. Podstatná je rovněž spolupráce všech zúčastněných stran, vedoucí k jedinému cíli, uchování mnohasetleté tradice pěstování vinné révy ve střední Evropě a její další upevnění.

6 Závěr

Cílem této práce bylo zhodnocení trhu s vínem v České republice. Tuzemský prostor však již nelze chápat odděleně a je zcela zřejmý vliv EU. Dílčím cílem byl popis historického vývoje vinařství a zhodnocení vlivu působení vinařských předpisů a institucí na vinaře.

V teoretické části byly uvedeny informace týkající se zahraničního obchodu. Byl vymezen pojem mezinárodní obchod, vysvětlen jeho význam a uvedena kvantifikace postavení zahraničního obchodu v ekonomice České republiky. Popsána také byla zahraničně-obchodní politika a její nástroje (např. tarifní a netarifní). Významná část byla věnována historickému popisu vývoje vinařství, z něhož vyplývají hluboké kořeny tradice spojené s pěstováním vína na našem území.

V praktické části je nejdříve uvedena právní úprava vinařství v České republice. Následně jsou popsány vinařské instituce. Je uvedena jejich stručná charakteristika, náplň jejich činnosti a čím konkrétně vinařům pomáhají. Poté již následuje samotné zhodnocení tuzemského trhu s vínem, z něhož mimo jiné vyplývá, že Česká republika není soběstačná v produkci vína.

Vinařské oblasti nacházející se v Čechách patří k jedněm z nejsevernějších v Evropě. Obhospodařované plochy vinic zaujímají pouze 0,22 % celkové rozlohy ČR. Řadíme se k malým vinařským zemím. To se však týká jen množství vyprodukovaného vína, nikoliv jeho kvality. Důkazem jsou zahraniční ocenění českých vinařů na prestižních vinařských soutěžích.

Obliba vína každým rokem stoupá, je to vidět na vývoji průměrné spotřeby na jednoho obyvatele. Očekává se, že spotřeba vína i nadále poroste, a to zejména díky zvyšující se nabídce vína na trhu, rostoucímu povědomí lidí o konzumaci vína, rostoucí koupěschopnosti obyvatelstva a přiměřenějším spotřebitelským cenám. I přes všechna tato pozitiva však tuzemská spotřeba nedosahuje evropského průměru.

Co se týče produkce vína, ta kolísá a závisí na klimatických podmínkách, které ovlivňují výši sklizně v daném roce. V současné době se průměrná výroba pohybuje kolem 500 tis. hl vína za rok. Poměr z pohledu druhů vína v ČR činí cca 2/3 na bílá vína a 1/3 na vína

červená. V budoucnu bude produkce pozitivně ovlivněna mladými vinicemi, které byly vysázeny před vstupem ČR do EU, a začnou mít maximální výnosy.

Velká změna na trhu s vínem nastala po vstupu České republiky do Evropské unie. Stali jsme se součástí jednotného vnitřního trhu, což nám přineslo řadu výhod i nevýhod. Volný pohyb zboží umožnil tuzemským vinařům jednodušší expanzi do zahraničí, ale otevřel náš trh levným dovoзовým vínům. Právě díky rostoucí oblibě vína je nutné více jak 2/3 vína dovážet, jelikož tuzemští vinaři mohou uspokojit pouze 1/3 domácí poptávky. Kolem 80 % objemu do ČR dovezeného vína je dodáváno členskými státy EU. Mezi naše hlavní dodavatelské země patří Španělsko a Itálie. Export vína kontinuálně roste a je tvořen ze 2/3 sudovým a jen z 1/3 lahvovým vínem. Hlavním a tradičním odběratelem našeho vína je Slovensko. V současné době je velkým problémem nelegální dovoz a změna původu vína, což představuje nekalou konkurenci pro poctivé vinaře.

Na našem území se spojuje kombinace faktorů, které vytvářejí optimální podmínky pro výrobu osobitých a nezaměnitelných vín. Ke vzniku vinařských klenotů přispívají teplé slunečné dny, chladnější noci, různorodé geologické podloží, moderní technologické vybavení a zručnost i um našich vinařů.

Čeští a moravští vinaři by se tak měli zaměřit především na produkci jakostních a přívlastkových vín, jelikož pouze kvalitní tuzemská vína mohou konkurovat vínům ze světoznámých oblastí. Nezastupitelnou úlohu má rovněž systém propagace a prezentace tuzemských vín v České republice i EU, na kterém by se měly aktivně podílet a spolupracovat pěstitelé, vinaři, vinařské instituce i stát.

Vinohradnictví a vinařství je jedinečné dědictví v paměti národa, které stojí za to zachovat a podporovat na všech úrovních společenského soužití.

Seznam tištěných zdrojů

- BALÁŽ, Peter a kol. *Medzinárodné podnikanie: Na vlně globalizujúcej sa svetovej ekonomiky*. 1. vyd. Bratislava: Sprint dva, 2010. ISBN 978-80-89393-18-3
- BÁRTA, Luboš. *Public relations a marketingová komunikace v obchodu s vínem*. 1. vyd. Praha: Radix, 2013, 464 s. ISBN 978-80-87573-07-5
- BENEŠ, Vlastislav. *Zahraniční obchod: [příručka pro obchodní praxi]*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004, 328 s. ISBN 80-247-0558-3
- HES, Aleš. *Základy mezinárodního obchodu*. 3. vyd. Praha: ČZU, 2007, 220 s. ISBN 978-80-213-1406-1
- JOHNSON, Hugh. *Příběh vína*. Vyd. 1. Praha: Slovart, 2008, 256 s. ISBN 978-807-3910-631
- KALÍNSKÁ, Emilie. *Mezinárodní obchod v 21. století: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2010, 228 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-3396-8
- KRAUS, Vilém. *Réva a víno: tradice a současnost*. Vyd. 1. Praha: Radix, 1999, 280 s. ISBN 80-860-3123-3
- KRAUS, Vilém. *Vinitorium historicum*. Vyd. 1. Praha: Radix, 2009, 238 s. ISBN 978-80-86031-87-3.
- PRIEWE, Jens. *Vína Nového světa: Argentina, Chile, Jižní Afrika, Kalifornie, Austrálie, Nový Zéland*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2003, 167 s. ISBN 80-242-0981-0.
- SEDLO, Jiří a KRAUS Vilém a kol. *Velký vinařský slovník*. 1 vyd. Praha: Radix, 2007, 395 s. ISBN 978-80-86031-70-5
- SCHÄTZEL, Otto a kol. *Jak úspěšně prodávat víno: Vinařský marketing v praxi*. 1. vyd. Praha: RADIX, 2004, 236 s. ISBN 80-903534-1-X.
- STEVENSON, Tom. *Christie's world encyclopedia of champagne & sparkling wine*. 1. vyd. Bath: Absolute, 2002, 352 s. ISBN 978-1-899791-89-7
- STEVENSON, Tom. *The Sotheby's Wine Encyclopedia*. 4. vyd. London: Dorling Kindersley, 2007, 664 s. ISBN 978-1-4053-2656-8
- SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 367 s. ISBN 978-80-247-2708-0
- ŠTĚRBOVÁ, Ludmila. *Mezinárodní obchod ve světové krizi 21. století: teorie a praxe*. 1. vyd. Praha: Grada, 2013, 364 s. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-4694-4

Seznam elektronických zdrojů

Předpis č. 321/2004 Sb.: Zákon o vinohradnictví a vinařství a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o vinohradnictví a vinařství). *Zakonyprolidi* [online]. 29.4.2004 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-321>

Předpis č. 323/2004 Sb.: Vyhláška, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o vinohradnictví a vinařství. *Zakonyprolidi* [online]. 05.5.2004 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-323>

Předpis č. 254/2010 Sb.: Vyhláška, kterou se stanoví seznam vinařských podoblastí, vinařských obcí a viničních tratí. [online]. 25.08.2010 [cit. 2014-11-29]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2010-254>

Nařízení Rady č. 1308/2013: kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty. *EUR-Lex* [online]. 17.12.2013 [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1308&qid=1395910240702&from=CS>

Nařízení Komise (ES) č. 606/2009: druhy výrobků z révy vinné, enologické postupy a omezení, která se na ně použijí. *EUR-LEX*. 10.8.2009 [online]. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2009R0606:20120416:CS:PDF>

Nařízení komise (ES) č. 607/2009: chráněná označení původu a zeměpisná označení, tradiční výrazy, označování a obchodní úpravu některých vinařských produktů. *EUR-LEX*. [online]. 14.7.2009. [cit. 2014-11-30]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R0607-20090801&qid=1395910920612&from=CS>

Nařízení komise (ES) č. 436/2009: registr vinic, povinná prohlášení a shromažďování údajů pro sledování trhu, průvodní doklady pro přepravu vinařských produktů a evidenční knihy vedené v odvětví vína. *EUR-LEX* [online]. 26.5.2009 [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R0436-20090603&qid=1395911047419&from=CS>

Prováděcí nařízení komise (EU) č. 203/2012: prováděcí pravidla pro ekologickou produkci vína. *EUR-LEX* [online]. 8.3.2012 [cit. 2014-12-01]. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2012:071:0042:0047:CS:PDF>

O nás, aktivity NVC. *Národní vinařské centrum* [online]. 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.vinarskecentrum.cz/o-nas-aktivity-nvc/>

Základní informace o SV ČR. *Svaz vinařů České republiky* [online]. 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.svcr.cz/svaz-vinaru-cr>

Vinařský fond ČR [online]. 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.vinarskyfond.cz/cz/hlavni-stranka>

Situační a výhledové zprávy. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ. *EAGRI* [online]. 2003–2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://eagri.cz/public/web/mze/zemedelstvi/roslinne-komodity/reva-vinna-a-vino/situacni-a-vyhledove-zpravy/>

Spotřeba alkoholických nápojů a cigaret na 1 obyvatele v České republice. *Český statistický úřad* [online]. 2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/D9003FD951/\\$File/3201814_0303.pdf](http://www.czso.cz/csu/2014edicniplan.nsf/t/D9003FD951/$File/3201814_0303.pdf)

PROVOZNĚ EKONOMICKÁ FAKULTA, ÚSTAV MANAGEMENTU a SVAZ VINAŘŮ ČESKÉ REPUBLIKY. Perspektivy vývoje a návrhy opatření politiky vinohradnictví a vinařství rozvoje venkova v Jihomoravském regionu: Projekt národní agentury pro zemědělský výzkum QF 3276. *Pefka.mendelu.cz* [online]. Brno a Velké Bílovice, 2006 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.pefka.mendelu.cz/predmety/simul/koncepce.pdf>

Mzdy meziročně stouply o 3 %. Průměrný Čech bral v prvním čtvrtletí 24 806 korun. HOSPODÁŘSKÉ NOVINY. *Byznys.ihned* [online]. 5.6.2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-62297830-mzdy-mezirocne-stouply-o-3-prumerny-cech-bral-v-prvnim-ctvrtletí-24-806-korun>

PETR, Miroslav. Prodej vína v obchodech klesl o desetinu: Lidé šetří a vliv měla i prohibice. *ProByznys.info* [online]. 12.2.2013 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://probyznysinfo.ihned.cz/c1-59304260-prodej-vina-v-obchodech-klesl-o-desetinu-lide-setri-a-vliv-mela-i-prohibice>

Prohibice zvedla prodej vín a likérů, pivu však nepomohla. IDNES.CZ, ČTK. *Ekonomika.idnes* [online]. 11.10.2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://ekonomika.idnes.cz/dopad-prohibice-na-prodeje-vina-a-piva-dwt-/ekonomika.aspx?c=A121011_174602_ekonomika_spi

URBÁNEK, Tomáš. Situace na trhu s vínem v České republice. *Agris* [online]. 2005 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://www.agris.cz/Content/files/main_files/73/151529/88Urbanek.pdf

Vinařské regiony. *Wineofczechrepublic* [online]. 2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.wineofczechrepublic.cz/nase-vina/vinarske-regiony>

MZe: Produkce vína loni vzrostla na rekordních 840.000 hl. *Finance* [online]. 14.4.2010 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/259692-mze-produkce-vina-loni-vzrostla-na-rekordnich-840-000-hl/>

Produkce českého růžového vína loni vyskočila o 40 procent. ČT24, ČTK. *Česká televize* [online]. 18.4.2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/172660-produkce-ceskeho-ruzoveho-vina-loni-vyskocila-o-40-procent/>

Loňská produkce hroznů byla o čtvrtinu vyšší než v roce 2012. ČTK. *Deník* [online]. 14.2.2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/lonska-produkce-hroznu-byla-o-ctvrtinu-vyssi-nez-v-roce-2012-20140214.html>

Vína z tuzemské produkce bude letos méně. ČTK. *Svět potravin* [online]. 8.10.2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.svet-potravin.cz/clanek.aspx?id=4623>

Společné organizace trhu (vybrané komodity): Víno. *BusinessInfo* [online]. 22.5.2009 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/spolecne-organizace-trhu-komodity-5143.html#vino43>

Dovoz vína do Česka je čím dál vyšší než vývoz. ČTK. *Zprávy.aktualně* [online]. 6.6.2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/vino-dovoz-vyvoz/r~c2bbb85ced5811e3ae18002590604f2e/>

Zprávy o trhu vína a vinných hroznů. STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÝ INTERVENČNÍ FOND. *SZIF* [online]. 2003–2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://www.szif.cz/cs/tis/zpravy_o_trhu?year=2015&cdr=08&ino=0

Aby moravské víno bylo skutečně moravské. NYITRAY, Tibor. *ČeskéNovinky* [online]. 25.2.2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.ceskenovinky.eu/2015/02/25/aby-moravske-vino-bylo-skutecne-moravske/>

KOZÁK, Martin. Podvody s vínem aneb vše co jste ani nechtěli vědět. *Vino.tk* [online]. 13.1.2015 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://vino.tk/4201/podvody-s-vinem-aneb-vse-co-jste-ani-nechteli-vedet/>

SEDLO, Jiří. Zahraniční obchod s vínem České republiky. SVAZ VINAŘŮ ČR. *SVCR* [online]. 6.3.2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: http://svcr.cz/file/385_1_1/

České vinaře zachraňuje úspěch lahvového vína. ZAJKOVA, Elena. *ExportInfo* [online]. 15.12.2014 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://exportinfo.cz/ceske-vinare-zachranuje-uspech-lahvoveho-vina/>

Cena vína. *Global Wines* [online]. 2009 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.global-wines.cz/cena-vina>

Víno nezdraží, spotřební daň se odkládá. ČT24, ČTK, E15. *Česká televize* [online]. 3.12.2012 [cit. 2015-03-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/205945-vino-nezdrazi-spotrebni-dan-se-odklada/>

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Přehled výdajů Vinařského fondu na propagaci v roce 2013.....	46
Tabulka č. 2: Přehled příjmů Vinařského fondu v roce 2013.....	47
Tabulka č. 3: Jednotlivé položky produkčního potenciálu vinic v ČR v roce 2013.....	48
Tabulka č. 4: Jednotlivé položky produkčního potenciálu vinic v ČR k 1.5.2004.....	51
Tabulka č. 5: Sklizeň hroznů révy vinné v ČR v letech 2004–2013.....	57
Tabulka č. 6: Hlavní dodavatelské země vína za rok 2014.....	64
Tabulka č. 7: Vývoj obchodní bilance s vínem v ČR v mil. Kč v letech 2004/2005 – 2012/2013.....	68

Seznam grafů

Graf č. 1: Struktura velikosti vinic v ČR dle osázené plochy a počtu pěstitelů k 31.12.2013.....	48
Graf č. 2: Věková struktura vinic v ČR k 31.12.2013 v hektarech.....	49
Graf č. 3: Výsadba vinic v ČR v hektarech v letech 2004–2013.....	50
Graf č. 4: Přehled velikosti ploch vinic a počtu pěstitelů k 28.5.2004	51
Graf č. 5: Výsadba vinic v ČR v hektarech v letech 1996–2004.....	52
Graf č. 6: Věková struktura vinic v ČR k 28.5.2004 v hektarech.....	52
Graf č. 7: Průměrná spotřeba vína na 1 obyvatele v České republice v litrech.....	54
Graf č. 8: Produkce vína v ČR ve vinařských letech 2003/2004–2013/2014.....	58
Graf č. 9: Vývoz a dovoz vína v ČR v období 2003–2014.....	63
Graf č. 10: Vývoj dovozu a vývozu sudového vína mezi Českou republikou a Slovenskem.....	66
Graf č. 11: Podíl objemového množství vyvezeného vína k dovezenému v letech 2003–2014.....	67
Graf č. 12: Průměrná cena vína v letech 2003–2014.....	70

Seznam zkratek

ČSÚ - Český statistický úřad

MZe - Ministerstvo zemědělství České republiky

SZIF - Státní zemědělský intervenční fond

SV ČR - Svaz vinařů České republiky

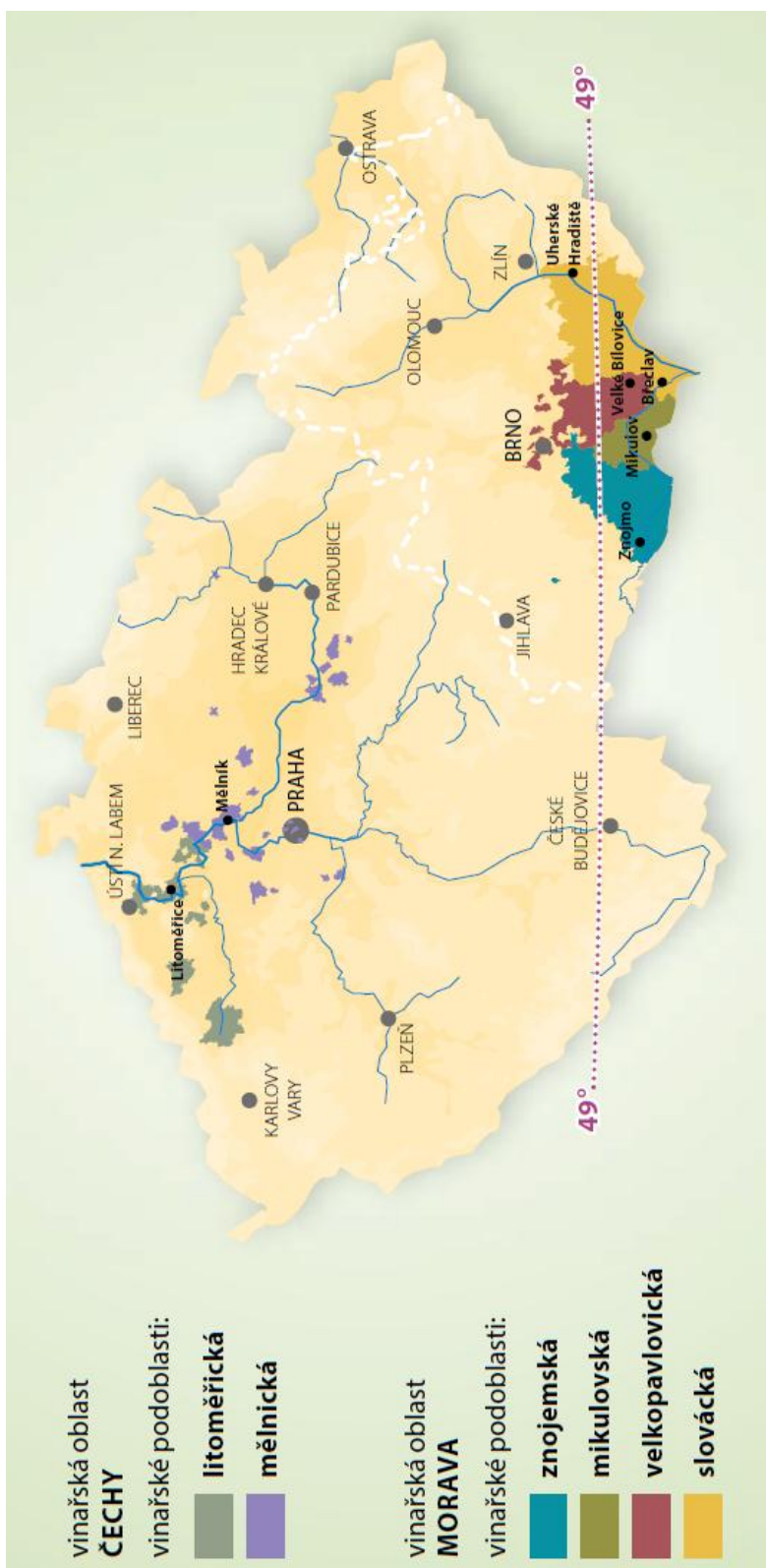
SZPI - Státní zemědělská a potravinářská inspekce

TIS ČR - Tržní informační systém České republiky

ÚKZÚZ - Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Přílohy

Příloha č.1: Vinařské oblasti a podoblasti v České republice

Zdroj: Vinařské centrum [online], 2015

Příloha č. 2: Zahraniční obchod s vínem v České republice v letech 2003–2014

Ukazatel	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Celkový dovoz v hl	1 029 000	1 187 882	1 154 749	1 358 026	1 387 378	1 523 903	1 442 704	1 556 994	1 649 648	1 313 440	1 260 984	1 132 482
Průměrná jednotková cena Kč/l	15,8	19,7	21,8	19,7	-	21,5	21,8	19,9	20,5	26,3	30,9	27,3
Podíl bílého vína na dovozu v %	60	61	41	43	45	46	46	45	43,2	39,4	39,9	54,3
Průměrná cena bílého vína Kč/l	14,9	18,7	18,8	15,6	17,2	17,5	17,4	15,9	16,7	23	26,7	21,4
Podíl červeného vína na dovozu v %	38	35	57	54	52	51	48	39	34,9	28,7	28,6	30,2
Průměrná cena červeného vína Kč/l	15,2	18,3	21,7	20,4	22,7	22	22,7	18,7	19,9	29,5	36	35,1
Celkový vývoz v hl	19 400	29 340	28 782	45 930	89 066	181 949	182 280	231 775	251 831	122 469	173 683	145 698
Průměrná jednotková cena Kč/l	49,6	42,5	47	42,2	30,2	22,8	21,1	19,2	21,7	35	34,3	39,4
Podíl vyvezeného/dovezeného vína v %	1,9	2,5	2,49	3,38	6,41	11,94	12,63	14,89	15,26	9,32	13,77	12,87

Pozn.: průměrná cena dovezeného vína za rok 2007 není k dispozici, kvůli neadekvátním hodnotám ČSÚ

Zdroj: TIS ČR SZFI, vlastní zpracování na základě Zpráv o trhu vína a vinných hroznů